1855. TWEE EN DERTIGSTE JAARGANG. N°. 97.

PROVINCIALE DRENTSCHE EN ASSER COURANT.

De uitgave dezer COURANT geschiedt op Woensdag en Zaturdag. De prijs is per drie maanden te Assen ƒ1.85, buiten Assen franco per post ƒ 2.00.

WOENSDAG 5 DECEMBER.

De prijs der Advertentien is van 1 tot 5 regels ƒ 1.00 en voor elken regel meer 15 cent, behalve 35 cent zegelregt.

Bij deze Courant wordt een BIJBLAD gratis uitgegeven. Blad. 73—80.

Niet meer dan veertien onzer geabonneerden hebben het verlangen te kennen gegeven, om bij voortduring het verslag van de handelingen der Staten te ontvangen. Wij zullen dus de uitgifte van dit verslag staken, nadat de morgon-zitting van 20 Nov. j.l. zal zijn afgehandeld. **De Redactie.**

MINISTERIE VAN KOLONIEN.

In de Nederlandsche Staatscourant van den 6den November 1855, zijn uit de Javasche Couranten overgenomen de berigten, welke bij het Gouvernement van Nederlandsch Indie zijn ontvangen, omtrent de rampen, door welke Banda, Ternate en andere in den Molukschen Archipel gelegen eilanden, in de maanden Junij en Julij dezes jaars, op nieuw door aardbevingen, branden en andere onheilen zwaar zijn geteisterd geworden.

Tot leniging van de door die rampen aan de ingezetenen berokkende aanzienlijke verliezen, heeft de Gouverneur-Generaal eene inzameling van giften in Nederlandsch Indie toegestaan en tevens de tusschenkomst van het Departement van Kolonien ingeroepen, om in Nederland, tot hetzelfde einde, eene algemeene inschrijving te openen.

Gaarne willende medewerken tot de bereiking van het door het Indisch Bestuur voorgestelde doel, brengt de onderteekende ter kennis van de ingezetenen van Nederland, dat hij bereid is, aan het locaal van het Departement van Koloniën te 's Gravenhage en aan het Agentschap van het Departement te Amsterdam te ontvangen en naar Batavia over te maken alle giften, welke tot het bedoelde einde mogten worden afgezonderd; terwijl ook den Commissarissen des Konings in de Provincien (met uitzondering van Zuidholland,) is verzocht, de giften te willen in ontvangst nemen, welke hun, ter voorschrevene zake, mogten worden toevertrouwd.

Bij de omstandigheid, dat de ingezetenen van Nederlandsch Indie, nog onlangs, zoo mildelijk hebben bijgedragen ten behoeve van de slagtoffers van den jongsten watersnood in Nederland, zal het wel geheel overbodig zijn, eenigen aandrang te gebruiken tot opwekking der liefdadigheid in Nederland, wanneer die wordt gevraagd tot verzachting van het lot van lijdende natuurgenooten in die gewesten, welke zoo naauw aan Nederland verbonden zijn en van waar zoo dikwerf op de meest onbekrompene wijze bijstand opdaagde, ten behoeve van ongelukkigen hier te lande.

's Gravenhage, den 16den November 1855.

De Minister van Koloniën,
CHS. F. PAHUD

DE COMMISSARIS DES KONINGS in de Provincie Drenthe,

Gezien de bovenstaande aankondiging en gelet op de missive van Zijne Excellentie den Minister van Kolonien d.d. 17 dezer, La. no. 2;

Noodigt de ingezetenen van Drenthe dringend uit, om ook van hunne zijde gaven der liefde af te zonderen, ten einde het treurig lot van die bewoners onzer Overzeesche bezittingen, welke door de in gezegde aankondiging bedoelde aardbevingen enz. ongelukkig zijn geworden, eenigzins te verzachten, kunnende de gaven, welke men daartoe mogt bestemmen, ten allen tijde aan het bureau van 't Provinciaal Bestuur te Assen worden ingezonden.

Assen, den 19den November 1855.

De Commissaris des Konings voornoemd,
DE VOS VAN STEENWIJK.

OVERZIGT DER BELANGRIJKSTE GEBEURTENISSEN.

3 DEC.

De geruchten van vrede zijn ontelbaar.

Dat is in alle gevalle geen slecht teeken. Men heeft dan iets voor t' verliezen, trouwens zoo ongemerkt verdwijnen ook gedurig een aantal der diplomatieke verdichtselen, die er op de Europeesche nieuwsmarkt rondloopen.

De redevoering of toespraak van Napoleon III wordt nog altijd veel besproken, en de indruk, daardoor te weeggebragt, is nog niet verstorven. 't Ergst van de zaak was, dat die toespraak zooveel te raden overliet. Dat begreep eindelijk de Spreker zelf, daarom besloot hij om zijne woorden toe te lichten, en daartoe zond zijn Minister van Buitenlandsche Zaken de volgende circulaire aan de Fransche diplomatie in den vreemde:

»Te oordeelen naar de inlichtingen, die mij van verschillende punten van Duitschland geworden, heeft de door den Keizer gehoudene aanspraak bij de sluiting der algemeene tentoonstelling, gelijk gereedelijk te voorzien was, een diepen indruk te weeg gebragt. Zij zou evenwel niet overal op gelijke wijze beoordeeld en zelfs op verschillende wijze uitgelegd zijn. Zij is niettemin slechts voor éène uitlegging vatbaar, en de onzijdige Staten konden zich niet vergissen in gevoelens, waaraan zij klaarblijkelijk slechts hunne algeheele goedkeuring kunnen hechten.

»De Keizer heeft gezegd, dat hij een spoedigen en duurzamen vrede verlangde. Ik behoef over deze verklaring niet nader uit te weiden; zij is zeer duidelijk en maakt alle toelichtingen overbodig.

»Door zich tot de onzijdige Staten te wenden om hen uit te noodigen met haar in dien zin hunne wenschen uit te drukken, heeft Zijne Keizerlijke Majesteit genoegzaam bewezen, welke waarde zij hunne opinie toeschrijft en welk aandeel zij hun invloed toekent op den loop der gebeurtenissen. Zulks was trouwens hare zienswijze ten hunnen opzigte van af den aanvang van het diplomatiek geschil, dat de vijandelijkheden voorafging. De Keizer heeft gemeend dat, zoo zij reeds destijds met meer kracht hun oordeel hadden uitgebragt over het twistgeding, zij eene heilzame werking hadden uitgeoefend op de besluiten der Mogendheid, welke den oorlog heeft uitgelokt. Hunne stelling is in de oogen Zijner Keizerlijke Majesteit niet veranderd en zij kunnen nu, door eene vaste en beslissende houding, het einde verhaasten van eene worsteling, welke zij, volgens hare overtuiging konden voorkomen.

»In dit denkbeeld vraagt de Keizer hen openlijk, hunne genegenheid voor de oorlogvoerende Mogendheden te doen kennen en het gewigt hunner opinie te leggen in de schaal der respectieve krachten. Dit beroep, hetwelk overigens zoo goed begrepen en met zooveel geestdrift toegehoord werd door de vertegenwoordigers van alle Natien, is dus slechts eene plegtige hulde, gebragt aan het gewigt en het afdoende der rol, welke in de tegenwoordige crisis der onzijdige Staten is voorbehouden.

»(Geteekend) Walewski."

Men ziet hieruit, dat de Keizer geen oorlogzuchtigen zin wil hebben gevonden in zijn toespraak — geene bedreiging tegen de onzijdige Staten — geene uitnoodiging om het zwaard vóór of tegen het Westen te trekken. Napoleon III wenscht, dat Europa spreke en zijn oordeel openbaar make over het Oostersche geschil. Hij wenscht dat zulk een oordeel eenstemmig zij in afkeuring van Ruslands politiek, opdat de Czaar, onder het gewigt van dat vonnis, vrede sluite.

Dat is de inhoud van Keizer Napoleon's bekende toespraak! Van die toespraak, welke duizende pennen in beweging bragt en even zooveel verschillende beschouwingen en allerlei verontrustende voorspellingen deed hooren.

Nu is de vraag: wat zal het antwoord zijn op 's Keizers begeerte?

Zullen de Staten van Europa antwoorden op het beroep dat er van Frankrijk uitging?

Of zij allen zullen spreken is de vraag, maar wie zal de eerste zijn?

Er zullen napraters worden gevonden, zoo als dit gewoonlijk het geval is wanneer er groote zaken worden behandeld.

De eerste die spreken kan en welligt ook zal is Pruissen — Pruissen, dat dikwijls in halfofficieele taal gesproken heeft — Pruissen, dat zijn woord, zoo noodig, kracht kan bijzetten door het zwaard.

Heeft Pruissen zijn gevoelen gezegd, dan zal menigeen moed hebben om hetzelfde te zeggen, of althans ten naastenbij zoo te spreken, bv. Beijeren, Saksen, Hannover, enz. Gerustsstellend is het echter, dat de Keizer de houding der »onzijdigen" eerbiedigt en hen niet drijft tot handelen, voor wie dan ook.

Er zijn, die verzekeren, dat sommige Duitsche Staten reeds hebben geantwoord op het beroep des Keizers, en wel op eene practische wijze. Zij zouden gezamenlijk Rusland hebben verzocht, om zich tot het sluiten van een eervollen vrede te laten vinden. En ziedaar het gerucht, dat op dit oogenblik het meeste geloof verdient. Onzes inziens is het eene poging, die lof verdient, maar die niet nieuw is. De groote vraag blijft nog altijd: »hoe sluit men een eervollen vrede?" Die met een voorstel komt, dat niet te kort doet aan den zoo dikwijls geopenbaarden wil van het Westen: »Ruslands magtsbeperking!" en aan Ruslands leus: »ik buk niet voor eenigen eisch, die aan mijne zelfstandigheid en onafhankelijkheid te kort doet — hij zal gewis gehoor vinden, maar dit is juist in deze zaak den nog niet gevonden »steen der wijzen." Zal Rusland over den vrede onderhandelen, terwijl men het dreigt met het pistool op de borst? Terwijl een gedeelte van zijn grondgebied door »indringers" is bezet? Zoo noemde toch Prins Gortschakoff de geallieerden in de Krim!

De tijd zal het leeren. Zeker is het, dat de diplomatie thans geene vacantie heeft. Napoleon deed eene vraag en men moet naar die vraag luisteren en men mag er wel op denken, wat er op zal worden geantwoord. Men zal zich daarover eerst willen verstaan en de couriers komen gewis in activiteit.

Intusschen — alle berigten komen uit den vredeshoek en men hoort ze gaarne.

Dat is een zeer verblijdend teeken. Als het denkbeeld van verzoening ingang vindt is er reeds veel gewonnen. Napoleon III verkondigt vrede: *het keizerrijk is de vrede!* en hoewel die leus niet in harmonie is met zijne daden in de Krim, zoo meenen velen toch, dat hij wezenlijk vóór den vrede is gestemd. Anderen — wij moeten het erkennen — zijn niet zoo sterk in dat geloof en zien in Napoleon III een Vorst, die altijd die leer zal doen hooren, maar met het uitgetrokken zwaard in de hand, juist anders dan Louis Philippe, die dikwijls van oorlog sprak, doch het zwaard in de schede liet.

Wij hebben echter nog meer goede tijdingen!

De Engelsche Natie wordt vredelievender, althans de moedige en invloed hebbende partij, die den oorlog verwerpt, treedt meer en meer krachtig te voorschijn. Welligt ook dat de alliantie tusschen Engeland en Frankrijk kiemen van verderf toont, al zijn die voor het oog des publieks nog verborgen. Dat het Engelsche volk met het Fransche, als dit laatste aan den leiband loopt van de ultramontaansche geestelijkheid, op den duur vereenigd zou blijven, is ook ongeloofelijk.

De Koning van Pruissen heeft de zitting der Wetgevende Magt geopend met eene zeer duidelijke en tevens hoogstbelangrijke aanspraak. Daaruit blijkt, dat hij de politiek zal vasthouden, tot op dit oogenblik gevolgd, en dat hij geene verbindtenissen zal aangaan, waarvan de gevolgen, zoo wel op staatkundig als op oorlogsgebied, niet zijn te berekenen.

Ziedaar reeds een veel beteekenend antwoord op Napoleon's toespraak.

Verder zegt de Koning, dat Duitschland (met Oostenrijk, en hij noemde dit opzettelijk met name) maatregelen heeft genomen, die zijne onafhankelijkheid zullen doen eerbiedigen.

Dat is eene verklaring, die een grooten waarborg is voor het behoud van den vrede in dit gedeelte van Europa, 't welk zich tot nu toe buiten den strijd hield.

Men zegt dat 's Konings aanspraak te Parijs een verrassenden indruk maakte, en wel ter zake van de verklaring, dat Oostenrijk zoo geheel Duitsch zou zijn, zóó verrassend zelfs, dat het Fransche kabinet dienaangaande van den Oostenrijkschen gezant inlichtingen zou hebben gevraagd. Dit is ook zeer waarschijnlijk.

Ziedaar eenige mededeelingen van het diplomatiek terrein. Zij zijn niet verontrustend, doch men hechte er niet te veel waarde aan! Die door de pers, in de vredelievendste stemming van de wereld te bed gaat, wordt soms door haar met de oorlogs-trompet gewekt.

Maar niet te veel hopen en niet te veel vreezen — dat is verstandig.

4 DEC.

Van het tooneel des oorlogs geen nieuws.

Onder de geruchten van den dag behoort dat Maarschalk Pelissier met verlof naar Frankrijk terugkeert, doch dit vindt weinig geloof. Wel verzekert men vrij stellig dat de generaal Mac Mahon de Krim verlaat.

Pelissier houdt zich thans stil in zijn verschanst kamp en Gortschakoff schijnt ook rustig te zijn. Of hij dit lang zal blijven? Dit hangt in de eerste plaats af van den winter. Men verzekert overigens, dat de Russische opperbevelhebber thans 200,000 man commandeert, goed gevoed, goed gekleed en vol moed.

Omer-Pacha heeft zijn togt op Kutais gestaakt, wachtende op geld. Murawieff, dien men te Constantinopel voor gek houdt, blokkeert inmiddels Kars met de uiterste gestrengheid. Het garnizoen aldaar eet nu de paarden op, terwijl een Turksch beambte derwaarts op weg is met decoratien voor het dapper garnizoen. Welligt had dat garnizoen op dit oogenblik liever wat rundvee en bakkers- en grutterswaren.

De Russen gaan steeds lustig voort met het beschieten van het Zuidelijk Sebastopol, versterken steeds Nicolajeff en de monden van den Dnieper en van de Bug.

En hiermede verlaten wij de Krim om even in de Baltische zee te vertoeven.

Daar is het stil, maar daar zal het hoogstwaarschijnlijk in de lente van 1856 zeer woelig worden. Men verzekert althans dat Canrobert in last had om te Stockholm de volgende vragen te doen:

»als in 't voorjaar een Fransch-Engelsch leger van 50 a 60,000 man in Finland landt, voor den strijd met Rusland, en als dat leger door de Russen verslagen mogt worden — mag het dan, tot een versnelden aftogt gedwongen, ongewapend de wijk nemen op Zweedsch grondgebied?

En — wil Zweden de approviandering van dat expeditieleger vergemakkelijken?

Men zegt dat Koning Oscar op beide vragen ja heeft geantwoord en op het laatste zelfs met bijzonder genoegen, wijl de Zweedsche handel en nijverheid daarbij zeer goede rekening maakt.

Wat daarvan ook zij, zeker schijnt het, dat de oorlog in de Oostzee op eene groote schaal zal worden gevoerd en dat men welligt een aanval op St. Petersburg in den zin heeft.

Plannen maken is gemakkelijk, maar die uitvoeren — daar komt het op aan. De Czaar zal wel gereed zijn om zijne vijanden daar te ontmoeten. Hij neemt althans groote maatregelen en zal vooral trachten zich beter te voorzien van wapenen van grooter draagkracht. 't Gebrek daaraan heeft, zooals de Russen zelven erkennen, veel bijgedragen tot het min gelukken van den oorlog. Ook heeft Rusland nu ondervonden, dat het in tijden als deze te achterlijk is met zijne spoorwegen, daardoor kan het zijne legers niet spoedig genoeg verplaatsen. Hoe geheel anders zou het bv. geweest zijn, als het zijne troepen per spoortrein naar de Krim had kunnen zenden.

Spanje geeft altijd oud nieuws, en dat is onrust in steden, rooverijen op het platte land en twist, bijkans tot haarkloverij overslaande, in de Cortes? 't Is alsof 's Lands vergaderzaal aldaar het tooneel is, waar men elkander allerlei verwijten doet.

In Sardinie nam de politiek vacantie gedurende 's Konings verblijf in den vreemde.

Het Engelsch-Italiaansch legioen neemt dagelijks in sterkte aan.

De Gemalin van wijlen Koning Louis Philippe, die digt bij Genua haar verblijf houdt, is gevaarlijk ziek. De toestand dier edele Vrouw wekt groote belangstelling bij alle partijen.

Van Napels hoort men thans weinig, en dat is niet het ergst. Die thans veel van zich laat hooren of tegen wien veel wordt gesproken, verkeert gewoonlijk niet in gezegenden toestand.

Wij eindigen dit overzigt met nog een klein uitstapje op diplomatiek grondgebied en wij doen dit met genoegen, wijl daarop steeds wordt gesproken van vrede.

Op 19 November zouden aan het Engelsche kabinet vredes-voorstellen zijn gedaan.

Door wien?

Dat vergeet men te zeggen.

Van 19 tot op heden, onderhandelde men over de voorstellen!

Met wie?

Dat vergeet men er bij te voegen.

Maar er is uitzigt op herstel des vredes.

Die dit nu gelooft, alleen op het gezag van bovenstaande mededeelingen, door het Engelsche blad de *Press* gedaan, is een goedhartig mensch.

Toch wordt er iets besproken en de stemming is vrede-

lievend. Alle groote dingen hadden een klein begin. Mogt in dit opzigt het vredelievend begin tot een vredelievend einde voeren. Wij wenschen dat, hoewel de *Observer* verzekert dat de *Press* veel vertelt en nergens van weet. Hij verzekert dat Engeland geen woord heeft vernomen, dat een een vredelievenden klank had!

Nu een paar voorspellingen van profeten, van gelijke bewegingen als elk onzer lezers.

Vooreerst: Te Petersburg zal een congres worden gehouden van Russische Staatslieden.

Ten anderen: te Dresden zullen Duitsche diplomaten bijeenkomen:

Ten derden: Te Parijs zal een Monarchen-congres plaats hebben, om de tractaten van 1815 te herzien.

Keizer Napoleon zou daarin veel zin hebben, ja meer dan iemand anders, en dit gelooven wij ten slotte met hart en ziel.

Wij deelen nog de volgende telegrafische depeches mede:

Londen. 4 Dec. De *Times* deelt mede, dat Oostenrijk met Frankrijk en Engeland zamenwerkt, tot vaststelling van nieuwe voorwaarden voor vredes-onderhandelingen. De aldus vastgestelde voorwaarden zullen als een ultimatum aan Rusland worden voorgelegd. Weigert het die, dan zal Oostenrijk alle diplomatieke betrekkingen met het hof van Petersburg verbreken.

Weenen. 4 Dec. Het Weener kabinet heeft een ultimatum ontvangen, 't welk door Rusland aan hetzelve is aangeboden.

BINNENLANDSCHE BERIGTEN.

TWEEDE KAMER DER STATEN GEN.

Zitting van 29 Nov. In deze zitting is o.a. beraadslaagd over de conclusie van het rapport der commissie over de nadere inlichtingen op het verslag der commissie, omtrent het regeringsverslag van den staat der West-Ind. koloniën over 1851. De heer *Groen* heeft, in overleg met den heer *van Hoëvell*, eene gemotiveerde orde van den dag voorgesteld, welke vervolgens, met goedvinden der beide sprekers, door den heer *Thorbecke* aldus is gewijzigd; "De Kamer, van oordeel dat ook met het doel om de emancipatie der slaven voor te bereiden en te bespoedigen, onmiddelijke verbetering der reglementen als interimaire voorziening wenschelijk is, gaat over tot de orde van den dag." Deze motie is na breedvoerige discussie *aangenomen* met 45 tegen 15 stemmen.

Zitting van Vrijdag 30 Nov. Heden werd bij het openen der vergadering aan de orde gesteld de hervatting der beraadslaging over de academie te Delft. De minister van binnenlandsche zaken nam het woord en verklaarde dat hem zoo uit de debatten als van elders was gebleken, dat deze post moeijelijk zou worden aangenomen. Hij meende dat ingeval van verwerping, de zaak zou lijden, daar het onzeker was waarin de reden der afstemming bestond; sommigen toch wenschten regeling bij de wet, anderen keurden het beginsel af, nog anderen veroordeelden deze regeling bij goedkeuring des beginsels. Om deze redenen nam de minister de voorgedragen post voor de Delftsche academie terug en is deze post dus geheel van de staatsbegrooting geschrapt. Vervolgens werden de beraadslagingen geopend over het lager onderwijs.

De heer *Groen van Prinsterer* wijst op het hoog gewigt van het onderwerp. Hij zal in geene langdurige diskussie treden, om niet beschuldigd te worden van vooruit te loopen op de aanstaande wet nopens het lager onderwijs, of van pogingen aan te wenden, om de diskussie te rekken. Het onderwerp zijner rede is: het lager schoolwezen in verband tot de godsdienst. Hij stelt voorop, dat hij het belang van alle gezindheden in het oog wil houden en dat hij geene bevoorregting wil. Spreker was steeds tegen zijdelingsch protestantsch proselitisme in het onderwijs, maar hij wil ook niet, door het misbruik van het liberalisme, de protestanten in wat hun dierbaar is miskennen. Zijn doel is om ook in de wet op het onderwijs een middel tot wezenlijke bevrediging te vinden. Wij hebben onlangs gehoord, zegt spr., dat de wet op de kerkgenootschappen eene bevrediging was op politiek gebied. Spr. is dit niet eens, wel als men zeide: eene bevrediging op het polic e-gebied. Om te bevredigen was er eene wet noodig geweest, en zoo zal ook hier alleen eene goede wet op het onderwijs bevrediging tusschen roomschen en protestanten kunnen aanbrengen. Hij wenscht het hoofdbeginsel te bestrijden, door den minister in het vorig ontwerp neergelegd. Het ministerie zal ook moeten erkennen, dat het hier niet geldt een strijd tegen den minister van binnenlandsche zaken alleen, maar ook tegen het ministerie in het geheel. Spreker gelooft, dat het vraagstuk of het christelijk beginsel uit de nationale volksopvoeding geweerd moet worden, het geheele ministerie betreft. Hij moet vooraf konstateren *welk* het beginsel des ministers is, om hem geene verkeerde gevoelens toe te dichten. De minister heeft dit voor twee jaren bij de behandeling der begrooting duidelijk geformuleerd met te verwijzen naar het *algemeen standpunt*, waarvan de regering niet mag afwijken. Weinige maanden daarna heeft de minister die woorden verduidelijkt, door te zeggen, dat elke poging, om de eene godsdienstige overtuiging boven de andere te bevoorregten, strijdig is met de grondwettige beginselen. De minister zal welligt zeggen, dat zijn stelsel de christelijke algemeene deugden niet uitsluit. Maar sprekers partij verlangt juist meer; zij verlangt juist een christelijk beginsel, ook wanneer het ergernis geeft aan Israëliet of Mahomedaan. Alinea 4 van art. 4 van het vorig ontwerp op het onderwijs is in strijd met dit beginsel. Het beginsel des ministers is dus: *l'école athée*, of wel eene louter burgerlijke maatschappelijke school, waarbij geen godsdienst althans geen Christendom te pas komt. En spreker vraagt of men nu niet moet erkennen, dan dit juist het systeem is van het vorig kabinet. Tegen dat beginsel van het vorig ministerie heeft hij zich steeds verzet, en in verband daarmede, zegt hij ook nu aan dit ministerie: gij breekt met uwe eigene, met de ministeriële partij. De minister van buitenlandsche zaken heeft laatstelijk gezegd, dat het zoo geen groot ongeluk zou zijn, als de partijen eenigzins vermengd zouden worden; spreker antwoord daarop, dat er niet alleen verscheidenheid is in de politiek, maar dat er ook strijd heerscht in de beginselen. Door eene dooreenmenging der partijen zou men, om eene vlottende meerderheid te behouden, al ligt aan den invloed eener partij ondergeschikt worden. Het zou een groot ongeluk voor het vaderland zijn, zegt spreker, als er bij het ministerie en de Kamer geene vastheid en zelfstandigheid, ten aanzien der beginselen, als er geene trouw in de handhaving der beginselen bestond. En nu herhaalt spr. hetgeen hij straks gezegd heeft: gij breekt met uwe *eigene* partij. Er is eene ministeriële partij gevormd uit onze en uit de conservatieve rigting. En als dus het christelijk beginsel uit de volksopvoeding geweerd wordt, dan herhaalt hij zijne woorden: het ministerie breekt met de *ministeriële* partij. — De strekking van zijn geheel betoog geeft spr. aldus op: *Dit* ministerie is niet bevoegd ter verdediging van zoodanig beginsel als door haar wordt voorgezet; want dit beginsel is dat der oppositie. En indien het dan waar is, gelijk wel eens gezegd wordt, dat de oppositie is de *regerende* partij, dat zij dan ook worde, zegt spr., de *gouvernementale* partij. Het ministerie, zoo vervolgt hij, in plaats van ook hier het hoofd en de leidsman eener eigene partij te zijn, loopt gevaar van ondergeschikt te worden aan de tegenpartij, en zoo doende, zou de oppositie, met het oog zoowel op dezen als op een anderen belangrijken maatregel, in dit jaar genomen, *meer* verkrijgen dan toen zij zelve aan het bewind was. Na deze inleiding splitst spr. zijne rede in vier punten. Het hoofdbeginsel van het ministerie is: "geen Christendom in de volksopvoeding." Dit beginsel is strijdig: 1o. met de grondwet; 2o. met het nationaal verlangen; 3o. met het monarchaal beginsel, zoo als het hier te lande met de geschiedenis van het Huis van Oranje in verband staat, en 4o. met de roeping van *dit* kabinet, zoo als die daaraan door den koning is opgelegd. Deze vier punten worden door den spr. in het breede toegelicht. De Minister van Binnenlandsche Zaken heeft den spreker beantwoord, en daarbij zijn leedwezen betuigd, dat deze thans het christelijk beginsel ter sprake had gebragt en daarbij zulke teedere snaren had aangeroerd. Z. Exc. heeft beweerd, dat het bewind getrouw is gebleven aan zijn programma, en op de vraag, of dan de Nederl. natie al of niet was eene christelijke natie, heeft Z.Exc. geantwoord: *ja en neen; — ja*, volgens de geschiedenis en de getalsterkte, maar staatsregterlijk, *neen;* — dat men hier heeft te letten op hetgeen de grondwet eischt; dat daarbij wordt verleend vrijheid aan elke gezindheid, maar tevens wordt gevorderd, dat er eene openbare school moet zijn, ingerigt op zoodanige wijze, dat zij voor elke gezindheid bruikbaar kan zijn; — dat daarbij zeer wel kan en moet worden gelet op het inprenten aan de jeugd van het beginsel om den Heere te vreezen en zijnen naaste lief te hebben als zich zelven.

De heer *Groen* heeft nog eenige aanmerkingen in het midden gebragt en o.a. aangemerkt, dat de regering, bij dergelijke beginselen volhardende, bij het volk een *onbedwingbaren tegenstand* zal vinden.

De heer *de Brauw* heeft gemeend, dat het onderwerpelijke teedere punt teregt was aangeroerd, en heeft geenszins ingestemd met de dubbelzinnige wijze, op welke de minister de vraag heeft beantwoord. Hem is voorgekomen, dat de natie christelijk is in merg en been, en dat geen Nederlandsch minister dit mag ontkennen; — dat dit dieperen grond heeft dan elk staatkundig voorschrift, en dat zulks ten aanzien van de opleiding der jeugd, niet uit het oog mag worden verloren.

Nadat de minister had aangemerkt, dat hij gaarne wilde erkennen, dat de Nederlandsche natie eene christelijke natie was en er den Hemel voor dankte, maar dat men in dezen op een staatsregterlijken grond stond, van welken men niet mogt afwijken, en de heer *de Brauw* op nieuw daartegen had geprotesteerd, zijn deze beraadslagingen gesloten en is het betrekkelijk artikel aangenomen.

Het voorstel van den heer *van Hoëvell*, om *f* 15,000 aan te wijzen, om de onderwijzers en onderwijzeressen tijdelijk te gemoet te komen, heeft ook, o.a. van de zijde der heeren *Thorbecke* en *van Bosse*, bedenkingen uitgelokt en is met 37 tegen 28 stemmen, afgewezen.

Zitting van 1 Dec. In deze zitting zijn de beraadslagingen over Hoofdst. V (*Binn. Zaken*) ten einde gebragt, en is dit Hoofdst. met algemeene stemmen aangenomen. Mede zijn aangenomen Hoofdst. VI (*Hervormde Eeredienst*) en Hoofdst. VII (*R. C. Eeredienst*), beide met 53 tegen 7 stemmen. Daarop zijn de beraadslagingen over Hoofdst. VIII (*Zeemagt*) aangevangen.

De leden van de Eerste Kamer der Staten-Generaal zijn opgeroepen, om te vergaderen op Woensdag den 12 December aanstaande.

— Bij besluit van den 7 Nov. ll. heeft Z. M. toegestaan eene vermeerdering van het getal predikanten in Nederl. Indië, tot dusverre twintig bedragende, met negen.

Breda, 29 Nov. Eergisteren avond zijn wederom evenals op den 23 Oct. ll., de personen, zich bevindende in den laatsten spoortrein van Roosendaal naar Breda, door een toeval voor groote ongelukken bewaard gebleven. Er is namelijk wederom door kwaadwilligen, op de hoogte van de gemeente Hoevens, daar ter plaats als vroeger een zwaar stuk hout op de ijzeren baan gelegd. De locomotief heeft alstoen een schok gegeven, en de machinist stopte den trein. Door de duisternis heeft men de daders niet kunnen bespeuren. Het is te wenschen, dat het de politie, die alle mogelijke in haar bereik zijnde middelen aanwendt, moge gelukken de daders van dit schandelijk feit te ontdekken.

Groningen, 3 Dec. Ged. Staten hebben bij besluit van den 29 Nov. aan de heeren *J. C. van der Loeff c.s.*, uitmakende eene commissie tot den bouw eener nieuwe Herv. kerk en pastorie aan het Stadsmusselkanaal, het verzoek toegestaan, om in de onderscheidene gemeenten dezer provincie bijlangs de huizen eene collecte te mogen doen, ten behoeve der nieuw te bouwen kerk en pastorie; ten einde daarvan het tekort ad f 775.49½ te kunnen dekken.

Batavia, 19 Nov. Ten behoeve der noodlijdenden, ten gevolge van den onlangs in Nederland plaats gehad hebbenden watersnood, was, voor zoo ver bij den directeur van financien bekend is, door de ingezetenen op Java en Madura ingeteekend voor eene som van f 74.332.11, en door ingezetenen op de Buitenbezittingen voor f 641.47; totaal f 74,973.58.

— Volgens de laatste berigten met de poststoomboot van Borneo's Westkust ontvangen, was aldaar alles rustig. Te Sinkawang was het gelukt twee befaamde oproerstokers, de Chinezen Wong Tjoen Ta en Tjoe Li Tok, meester te worden, die in den avond van den 7 Sept. van daar naar Sarawak zochten te ontkomen. Hun plan was echter aan het civiel bestuur verraden, dat hen door de sloepen der kruisbooten No. 18 en 55 op zee deed nazetten, waardoor zij gevangen geraakten en daarna naar Montrado werden opgezonden.

— Radja *Tiang Alam* verontrustte de afdeeling Lais. Bij eene overrompeling der doesson Tanjong Agoong waren twee personen om het leven gebragt. De assistent-resident zou zich met eenig gewapend volk van Soengij Lemean derwaarts op reis begeven, ten einde den onruststoker, zoo al niet in handen te krijgen, dan toch te verjagen.

BUITENLANDSCHE BERIGTEN.

FRANKRIJK.

De dagbladen bevatten verscheidene mededeelingen over de volkomen gelukte en overtuigend uitgevallen proeven, te Toulouse door den heer *Dubosc* genomen met een door hem uitgevonden electrische beweegkracht, bestemd om den stoom te vervangen. De toestel is zoo klein, dat men hem onder den arm kan dragen; desniettegenstaande brengt hij een rad van 50 duim middellijn, met eene snelheid van 16—18 wentelingen in de seconde in beweging, en door middel van dat rad een hefboom, die eene zwaarte van verscheidene kilogrammen opligt. De toestel vereischt voor 24 uren achtereenvolgende werking niet meer dan 30 centimes aan kosten.

ENGELAND.

Uit Hongkong (China) heeft men het volgende berigt van 15 Oct.: "De Keizerlijke troepen zijn in verscheidene gevechten geslagen; 1200 regeringsjonken zijn door de insurgenten vernield."

— De Morning Post bevat een artikel over de zaak van kolonel Turr, en zegt dat generaal Coronini wel is waar het regt had dien officier in hechtenis te doen nemen, doch meer achting had behooren te toonen jegens de britsche autoriteiten. Het blad meldt, dat de engelsche regering te dier zake vertoogen heeft ingediend bij het kabinet van Weenen, die door Frankrijk zullen worden ondersteund.

— Eene particuliere correspondentie uit Londen bevat het volgende: Het oostenrijksche koncordaat met Rome [illegible] door de daarop gevolgde pausselijke allokutie, op nieuw veelvuldige artikelen uit. De vrede-partij heeft daarvan gebruik gemaakt, om te wijzen op den eigenlijken aard der oostersche kwestie, zoo als die zich in den oorsprong en nu in de gevolgen doet kennen. De schrijver van een dier artikelen gaat van het beginsel uit, dat Rome bij den russischen krijg voornamelijk groot voordeel gehad heeft door de vernedering der grieksche kerk, een der geduchtste, zoo niet de geduchtste tegenstander van den pausselijken stoel, en dat de ten onderbrenging van de grieksche kerk blijkbaar strookt met de inzigten van het roomsche hof. "Indien dit protestanten er toe brengen kan," zegt de schr., "om schepen, manschappen en wapenen te leveren, ten einde zijne politiek te bevorderen, des te beter voor het Vatikaan. Ook is het ontegenzeggelijk, dat behalve in Engeland, de krijg meer bijval gevonden heeft in katholieke dan in protestantsche landen, en Espartero's woorden "Spanje is een latijnsch (roomsch) land en behoort deel te nemen in den strijd," bevestigen dit." Verder haalt de schrijver de koelheid van de Vereenigde Staten en Pruissen en de deelneming van Ierland tot staving van zijn gevoelen aan, alsmede dat kardinaal Wiseman de eerste was, die eene rede over den oorlog hield. "De oorlog heeft," zegt hij, als men in het onderwerpelijke artikel leest, "naar het schijnt eene bepaalde strekking om den invloed van het pausdom te schragen, door de verzwakking van den czaar als hoofd van de grieksche kerk, en het zou inderdaad een verwonderlijk resultaat zijn, wanneer na al het geroep over den strijd voor europesche vrijheden, de werkelijke uitkomst eene verhooging der pausselijke magt ware. Het concordaat met Oostenrijk is dus in vele opzigten van groot gewigt, als vestiging der heerschappij van Pius IX over vijf en dertig millioen menschen in Midden-Europa."

Geen wonder dat in Engeland zulk een groote stap, lijnregt gedaan tegen de beginselen, welke men voorgeeft te handhaven, ergernis verwekt; doch het is voorzeker te verwonderen, dat mannen die in 1853 en 1854 beweringen als de bovenstaande voor fanatiek uitkreten, er thans mede voor den dag komen. Ook is het vreemd, dat men niet zien of niet wenscht te zien, dat Rome nu aan den vrede tusschen Rusland en de geallieërden, boven den krijg de voorkeur geeft.

— De stad Kingstown, in Ierland, is maandag het tooneel van opschudding geweest. Vele Roomsche priesters waren voor de regtbank gedagvaard, beschuldigd exemplaren van den bijbel in het vuur te hebben geworpen en verbrand. De gedagvaarde priesters hadden het volk opgeruid, dat in duizenden voor de regtbank was zamengerot. De vader der Redemptoristen Vladimir Pechirine is alleen voor de regtbank verschenen, en ontslagen onder een waarborg van 18 pond Sterling, en 2 borgen van 25 pond. Sterling. Het opgewonden volk heeft eene meeting gehouden, waarin een priester heeft verklaard, dat hij zijne handen te goed achtte om den bijbel in het vuur te werpen, maar dat hij daartoe eene tang gebruikte. Deze woorden werden zeer toegejuicht. Pater Pecherini is tot een martelaar gemaakt. Van het geregtshof tot aan zijne woning was het een ware zegetogt, onder luide toejuichingen van het volk, en vele fatsoenlijk gekleede vrouwen namen deel aan het wuiven met zakdoeken uit de vensters, zoodra de redemptoristen-pater zich met zijne geestelijke vrienden aan het venster vertoonde. De straten waren opgevuld en de policie kon ter nauwernood ruimte bewaren. De getuigen tegen den pater werden bij het huiswaarts gaan mishandeld, doch door de policie ontzet, en de belhamels in hechtenis genomen. Eene vrouw, die verdacht gehouden werd van verstandhouding met een als getuige aangeduiden persoon, had insgelijks hare redding slechts te danken aan de politie, terwijl een binnenl. zendeling, of bijbellezer, Armstrong genaamd, die wijk moest nemen bij een presbyteriaansch geestelijke van dien naam, wiens glazen echter spoedig even als die van andere huizen ingeworpen werden. Iets later patrouilleerde de policie door de straten, hetgeen niet belette, dat een fatsoenlijke ingezetenen bijna mishandeld werden. Ingemeen werd aangevuurd door jongens en oude vrouwen, die den zegen inriepen over de handen welke de slagen toedienden, terwijl eene der vrouwen zich er op beroemde met de bladen van een nieuw testament dien ochtend haar vuur aangestoken te hebben.

— De berigten uit Japan bevestigen, dat de bevolking nog maar geen verkeer met de vreemdelingen wil aanknoopen, en dat laatstgenoemden bij al wat zij ondernemen, willen, groote moeijelijkheden ontmoeten.

AMERIKA.

— Een regter in Texas hield onlangs aan een ter dood veroordeelden moordenaar de volgende toespraak: John, de zaak is aldus gesteld: de Regtbank was niet voornemens u voor de aanstaande lente te doen ophangen; maar het weder is bijzonder koud en ongelukkiger wijze is uwe gevangenis zeer slecht, de meeste glasruiten in de vensters zijn door de jongens ingeworpen en het voor u bestemde vertrek is zoo ellendig ingerigt, dat men er geen vuur kan stooken; daarenboven is het getal der gevangenen zoo groot, dat men u niet meer dan een deken kan geven. Ten gevolge van dit een en ander, zoudt gij u tot aan het voorjaar in een akeligen toestand bevinden; zoowel dus om reden van deze omstandigheden, als om uw lijden zooveel mogelijk te verkorten, beveelt de regtbank, in haar gevoel van menschlievendheid en meewarigheid, dat gij morgen ochtend terstond na het ontbijt zult worden opgehangen.

— Het San Francisco Evening Journal bevat de volgende advertentie:

Aan alle mannen van eer! De majoor Goliah O'Gradi Granaghan, vroeger in dienst der Oost Indische Compagnie, heeft de eer aan de heeren te San Francisco zijne aankomst uit Calcutta aan te kondigen en hun zijnen dienst als duellant en professor van het wetboek der eer aan te bieden, steunende op zijne veelzijdige ondervinding en op zijne bekwaamheid in zijn vak, welke hij in meer dan 400 zaken van eer heeft verkregen, en zelf deelnemer aan 23 tweegevechten, vleit hij zich te kunnen zeggen, dat hij de bekwaamheid bezit, om de cavaliers van San Francisco naar genoegen te zullen kunnen dienen en hunne eerezaken met eclat te leiden. Terwijl hij zich in de welwillendheid van deze fatsoenlijke klasse van gentlemen aanbeveelt, geeft hij tevens een tarief van zijne belooningen, hetwelk zoo laag is gesteld, opdat een ieder, hoe beperkt zijne middelen ook wezen mogen, zich tot hem kunne wenden: voor den eisch om vergiffenis 3 dollars 80 ct., voor de weigering daarvan 3 doll. 75 ct., voor een brief wegens satisfactie 1 doll. 25 ct., voor de toebereidselen en de uitvoering van een duel als volgt: met pistolen, op tien passen afstand 109 doll., hetzelfde met bijlevering van pistolen, amunitie, heelmeester en rijtuig, 200 doll., met buksen, op 30 pas sen, 150 doll., zesmaal schietende met de draaipistolen van Colt 200 doll.; voor de minnelijke vereffening van eene zaak van eer, waarbij geene der partijen gekrenkt wordt: voor de beschuldiging van logen 100 doll., voor de uitdrukking verd . . . . . . schurk 75 doll., voor het scheldwoord eel 50 doll.; voor een knip onder den neus 150 doll., voor eenen slag 150 doll., voor eenen trap op den voet 175 doll., enz. De majoor Granaghan acht het noodig alle heeren kennen te geven, dat indien zij, na deze kennisgeving, zich met eene zaak van eer mogten inlaten, hetzij

secondanten of als duellanten, zonder zijne diensten arbij in te roepen, hij hen voor elk zoodanig geval peronlijk verantwoordelijk zal houden. Beschuldigingen, als eenaar, lafaard, schelm, door middel van brief of aanplakbiljet, worden tot de meest aannemelijke voorwaarden gevoerd, en voor de ongelukkigen, die mogten komen vallen wordt eene voegzame begraafplaats op Lonuntain gereed gehouden, terwijl voor overlevenden tegen e geringe verhooging biljetten om per stoomboot te verkken steeds beschikbaar worden gehouden. Majoor Goli- O'Gradij Granaghan, hoek der Claij- en Leavenworthaat. (Hier volgen onderscheiden getuigschriften van dagden, die de bekwaamheden van den majoor om het zeerst men.)

RUSLAND-TURKIJE.

In den beginne heeft men te Konstantinopel weinig rekkelijk den aanval der Tunesche soldaten op het Franhe hospitaal gesproken. Nadat echter verlof daartoe door regering schijnt gegeven te zijn, heeft de Oostersche pers zaak meer algemeen in behandeling genomen en is het bleken, dat men die ongelukkige gebeurtenis meer bealdelijk moet wijten aan opruijingen van de softas of denten van den Koran. Men weet, dat deze jeugdige ewondenen zelfs tegen den sultan in der tijd dwaze monstratien hebben gepleegd. Wat het ergste is, de Tuzen, die zich door hen hebben laten opruijen, zijn wel minst goede soldaten van het verbonden leger. Aan ne achteloosheid was het te wijten, dat de Engelschen Balaklava de overwinning zoo duur moesten koopen. Sinds n tijd heeft men misschien te groote minachting betoond r de Tunezen en dit zal wel de grond geweest zijn, arom zij zich zoo ligtelijk hebben laten opruijen. Zoo bijna steeds, is het dappere soldaten, gelijk de Westere troepen, minder moeijelijk overwinningen te behalen, zich in het land van een bondgenoot met de noodige orzigtigheid te gedragen. Zelfs de Franschen komen arin te kort. Sicilië en zoo menig ander land heeft dat vroegeren tijd bewezen. Met de Engelschen is het echter erger gesteld en hebben deze tegenover elke andere eene buitengemeene fierheid; de Turken behandelen met de grootste minachting.

ASSEN, 5 December.

Heden ontvangen wij de navolgende Telegrafische berigten.

's Hage, 5 Dec. Bij de Tweede Kamer is Hoofdstuk II der Staatsbegrooting (*Marine*) gisteren met 38 tegen stemmen ongewijzigd aangenomen.

Aan de commissie uit de Staten van Drenthe tot herziening van het Reglement van Orde is, bij kon. besluit, vergunning verleend, om, ook na het sluiten der vergadering, werkzaamheden voort te zetten.

De koning van Sardinie heeft gisteren plegtig de City van Londen bezocht en is daar met veel luister ontvangen.

Er loopen bij voortduring losse geruchten van vrede, maar ets stelligs wordt dienaangaande gemeld.

Ten einde den ijver der policiebeambten in het opsporen uit de gestichten der Maatschappij van Weldadigheid vlugte bedelaarskolonisten op te wekken, heeft de permanente commissie, bij resolutie van 9 Nov., bepaald, dat rtaau weder geheel op vroegeren, sedert Januarij jl. gewijzigden voet, zal worden overgegaan tot de toekenning van miën voor het terugbrengen van deserteurs uit de bedesgestichten, binnen drie maanden na hunne ontvlugting.

— Ter vervanging van den onlangs ontslagen veldwachter Hoogeveen, is door den heer Commissaris des Konings deze provincie benoemd *Frederik Jacobus Visser*, gewekorporaal der infanterie, wonende te Utrecht.

— Men schrijft ons uit 's Hage: Er is eene staatscomssie benoemd (waarvan Ridder *van Rappard*, lid der Tweede mer, president is) belast met het onderzoek van de vraag: of het Rijk zal voortgaan met een subsidie te verleenen aan Maatschappij van Weldadigheid, dan wel of het raadzaam zijn, de kolonien geheel door den Staat te doen beheeren."

— Te Blokzijl is ter vervulling der bestaande vacature tot edikant beroepen de heer *D. Slothouwer*, Predikant te iure.

— Eergisteren heeft alhier ten gemeentehuize de uitbesteplaats gehad van het maken van een kunstweg gedeelk van klinkers en gedeeltelijk van verbrijzelde keijen, schen deze stad en Beilen. Eerst is de besteding in perceelen geschied; voor het eerste perceel was gste inschrijver de heer *H. B. Harkema* van Warffum met 6.900-", voor het tweede perceel de heer *J. Arends* van ligen met f 85,000, voor het derde perceel dezelfde met 500-"; daarna is het geheele werk bijeengevoegd en gekken door den heer *Arends* voor f 88,000.-" De som is en de raming; tot nu toe is het werk nog niet gegund.

— Te Ruinerwold is de longziekte weder ontstaan bij een d van den landbouwer *J. G. Santing Fzn.* Het zieke d is geslagt, het vleesch ingezouten en getond, de huid raven en uit de zieke long zijn de nog gezonde runderen dien landbouwer ingeënt.

— Gisteren had alhier het aangekondigde vergelijkend men plaats, ter vervulling van de betrekking van onderzer in de 3de openbare lagere school ter dezer stede daags te voren had er op het stadshuis, onder voorling van den Burgemeester, eene vergadering plaats van erderjarige mannelijke ingezetenen van de kom der geente Assen, volgens art. 4 van het huishoudelijk schoollement van 't landschap Drenthe van 29 Augustus 1806, Burgemeester en Wethouders ter zijde te staan bij de kiezing of beroeping van den onderwijzer, in welke vering daartoe verkozen werden de heeren Mrs. *J. T. Ho-*, *L. Oldenhuis Gratama*, A. W. *van Holthe tot Echten* *R. Remmelts.* Ten overstaan van Burg. en Weth. en van commissie had dan gisteren het vergelijkend exam n ats, waartoe zich aangeboden hadden *A. Kielman* van Wilvank, *G. A. Busscher* van Westerlee, *H. Severwien* van selternijeveenschemond, *T. Dijkstra* van Ameland, *Mulder* Rottevalle, *G. Fockens* van Veendam en *Jan Huizing* van erveen, allen van den tweeden rang. Het examen, 't lk gehouden werd door den schoolopziener Dr. *Nassau*, de zeevaartkunde door Dr. *Gleuns* van Groningen voor de zangkunst door den heer *C. Meijboom* alhier, ft geduurd van 's morgens 10 tot 's avonds half 9 uur. talrijk publiek woonde hetzelve bij. In den tusntijd van het examen werden aan de onderwijzers verchingen aangeboden.

Onder het afdrukken dezes vernemen wij, dat de keuze *T. Dijkstra* is gevallen.

Meppel, 29 Nov. Op de hier onlangs opgerigte zonschool, die in het vorige jaar omstreeks 70 leerlingen verschillenden ouderdom had opgenomen, is bij het thans etreden kwartaal dit getal met ruim 100 vermeerderd, dat zij nu ongeveer 170 leerlingen telt. Dit op ver na verwachte resultaat is hoogstbemoedigend voor allen, tot oprigting van die school werkzaam geweest zijn.

— Den 30 zijn van hier naar Kampen vertrokken 18 jongeen van 18 tot 24 jaren oud, komende uit de drie gehten der Maatschappij van Weldadigheid te Veenhuizen, ke vrijwillig dienst hebben genomen bij de marine.

— Voor de eerlang te volgene vacature als hulponderwijop eene der stadsscholen ter dezer plaats, welke men naar er sprake van is het plan heeft te vervallen uit de overgebleveenen van het zestal vooor de hoofdschool, hebben zich, naar men verneemt, aangemeld *Broek*, alhier werkzaam, en *Corneggoor*, van Doesburg, welke dan ook beiden op genoemd getal voorkomen.

* **Havelte, 4 Dec.** In het laatst der verloopen week is de eerste en oudste bewoner van het hier in den jongstverloopen zomer opgerigt armwerkhuis overleden. Ruim 40 personen worden daarin reeds, en wij moeten het bekennen, zeer doelmatig verpleegd. Eere daarvoor aan de H.H. regenten van het diaconiearmbestuur en aan de onvermoeide pogingen van den heer *Swiers*, predikant alhier.

* **Ruinerwijk, 3 Dec.** Gisteren morgen werden de buren van zeker persoon, die, na de kolonien verlaten te hebben, zich op dezes plaats sedert jaren als barbier gevestigd had en zijn brood ruimschoots door dat bedrijf verdiende, zeer verontrust, toen zij diens woning geheel ledig vonden, uitgezonderd eenige meubelen en eene partij aardappelen. Tot nu toe is deze persoon noch diens vrouw in de ledige woning teruggekeerd en men weet niet, waar zij gebleven zijn. Men vermoedt en met reden, dat zij in den nacht van gisteren weggegaan zijn, doch de reden van hunne vlugt is onbekend. Wel gist men, dat zij schulden hadden, doordien zij zich beiden aan het misbruik van sterken drank schuldig maakten. Gewis zal men hen weldra in de gestichten der M. v. W. kunnen wedervinden!

* **Winschoten, 30 Nov.** Bij de gisteren gehoudene verkiezing van 3 leden voor de kamer van koophandel en fabrieken alhier, zijn de heeren *Jacob van Meckren* en *F. H. Smith* met schier algemeene stemmen herkozen, terwijl tusschen de heeren *A. Koops Lz.* en *O. O. de Wiljes* eene herstemming moet plaats vinden, als hebbende geen van beiden de volstrekte meerderheid verkregen.

* **Leeuwarden, 28 Nov.** Naar men verneemt, heeft de Algemeene Synodale Commissie, de zaak van Marrum, ten opzigte van de improbatie op het aldaar uitgebragte beroep van een' predikant door het Klassikaal Bestuur van Leeuwarden en de bevestiging daarvan door het Provinciaal Kerkbestuur van Friesland, even als vroeger, in cassatie aangenomen en ook nu weder gerenvoijeerd naar het Prov. Kerkbestuur van Gelderland.

* **Franeker, 29 Nov.** Is Friesland nu ook in het groote telegraafnet, dat reeds zulk een belangrijk gedeelte der aarde omspant, opgenomen en mag men eerstdaags de opening van het kantoor te Leeuwarden en zeker ook spoedig te Harlingen te gemoet zien — de Franeker ingezetenen zullen er weinig genot van hebben. De telegraaf toch passeert bijna rakelings onze veste, zonder dezelve aan te doen. Het eenige voorregt, dat wij er tot nu toe van trekken, is, dat dezelve als een Æolusharp, de liefhebbers van zulke muziek de gehoorzenuwen streelt. En mogen ze in andere oorden roemen op de sierlijkheid der palen — ook daarop valt hier nog al wat te zeggen. 't Is zeker wel geen vereischte voor den telegraaf, om juist sierlijke palen te hebben; maar 't oog wil ook wel iets en de kromheid van menige paal kan voorzeker niet gezegd worden den Frieschen telegraaf, ten minste niet in de omstreken onzer stad, te versieren.

* **Eelde, 3 Dec.** Als eene bijzonderheid kunnen wij melden, dat eene vaars, toebehoorende aan den landbouwer *A. Hartlieff*, op de helft van haar dragttijd, naar men vermoedt, in het land een kalf heeft afgezet, ten minste zij begon van af den gemelden tijd eerst buist en later melk te geven, tot op heden; nu hare volkomene dragttijd daar was, heeft zij een volslagen levend kalf ter wereld gebragt, zoodat het schijnt, dat zij van tweelingen bevrucht is geweest.

* **Odoorn, 3 Dec.** Een allertreurigst ongeval had in de afgeloopene week onder de gemeente van Emmen plaats, en wel in het Weerdingerveen. Daar vond men eene oude vrouw dood op den grond liggen, die zeker van honger en koude was omgekomen. Bij onderzoek bleek, dat, deze vrouw de wed. *O. Thalens* en ruim 86 jaren oud was, te huis behoorende te Drouwenderveen, gemeente Borger. Zij had vijf dagen geleden hare woning in stilte verlaten, gelijk men denkt, om haren zoon te zoeken, die voor een paar jaren in 't Weerdingerveen op eene ongelukkige wijze zijn dood heeft gevonden, als zijnde door een ambtenaar doodgeschoten, terwijl hij op smokkelen betrapt werd en verzet deed. Alle moeite van hare betrekkingen ja van geheele buurtschappen, om haar al zoekende te vinden, was vruchteloos. 't Is onbegrijpelijk, hoe de vrouw door raaijen en slooten heen, omstreeks drie uren ver, in 't woeste veen, heeft kunnen voortkomen. Maar moederliefde zal haar, ofschoon in hare vermogens gekrenkt, moed en kracht hebben gegeven, tot dat ze bezwijken moest.

* **Echten, 3 Dec.** In den nacht van vrijdag op zaturdag ll. is er diefstal met inbraak gepleegd in 't ovenhuis van *A. ten Heuvel*, landbouwer te Zuidwolde. De dief of dieven hebben zich, door 't verbreken van een raampje, toegang verschaft en aan genoemden eigenaar ontvreemd: de wasch van 14 dagen, die aldaar op een drooghek was opgehangen, een koperen melk- of zijvat en eene zekere hoeveelheid meel. De gemeentelijke veldwachter heeft daarvan kennis bekomende, dadelijk 't gebeurde onderzocht en meende vrij zeker te zijn, door het nagaan der voetstappen, dat er maar één dief was geweest, welke naar den kant van Echten was vertrokken. Hij kon althans de voetstappen van gemeld ovenhuis tot het Echtensche bosch, omstreeks een half uur van Zuidwolde, nagaan. Men is tot dusver den dader nog niet op het spoor.

RAADSVERGADERINGEN.

Assen, 28 Nov. In de vergadering van den raad, heden gehouden, waren alle leden tegenwoordig, behalve de heeren *Stoker* en *Homan*. Daarin zijn o. a. de volgende punten behandeld: Een nader adres van de nachtwakers te Kloosterveen, om vermeerdering van bezoldiging, is afgewezen. — Een plan van negotiatie ad f 2000" tot bestrijding der kooppenningen van de gebouwen en den grond voor eene derde lagere school en onderwijzers-woning is vastgesteld. — Burg. en Weth. hebben medegedeeld, dat bij heeren Ged. Staten bezwaren zijn gerezen tegen de verordeningen tot heffing en invordering van de plaatselijke belastingen en dat het hun doelmatig is voorgekomen deze verordeningen geheel te herzien; leggende zij zoodanige herziene verordeningen over, die daarop met algemeene stemmen zijn vastgesteld, met intrekking der vroegere verordeningen. — Er is gelezen eene dispositie van Z. Exc. den Minister van Binnenlandsche Zaken, houdende goedkeuring van het Reglement voor het Gymnasium alhier en opneming dier inrigting onder de erkende Gymnasien. — Voor informatie is aangenomen eene resolutie van H. H. Ged. Staten, houdende, dat de keuze en beroeping van openbare schoolonderwijzers niet door den Raad maar door Burgemeester en Wethouders behoort te geschieden, doch met assumtie van gecommitteerden als bedoeld bij § 9 van art. 4 van het huishoudelijk school-reglement voor dit gewest. — Naar aanleiding van eene resolutie van H. H. Ged. Staten van 21 Nov. j.l. No. 24, is besloten alle plaatselijke verordeningen, tegen wier overtreding straf is bedreigd en die herziening op te dragen, aan eene commissie, waartoe benoemd zijn de heeren *Homan*, *Bertling* en *van Holthe tot Echten*. — Op voorstel van den voorzitter is besloten, een stukje grond, uitmakende de Zuid-Oost-hoek van het Stads-bosch aan den Beilerweg, tegen later te bepalen vergoeding, beschikbaar te stellen tot opbouw van een tolhuis bij den kunstweg van Assen naar Beilen.

REGTSZAKEN.

Kantongeregt te Assen.

30 Nov. N. M. huisvrouw van H. J. S., arbeidster te Stads-Kanaal, ter zake zij den 27 Oct. jl. vuur heeft ontstoken op het Bonnerveen, op een afstand van twee ellen van turfstapels, zonder goedvinden van volmagten, *veroordeeld* in eene boete van *f 2-"*. M. D. Schoenmaker te Assen, ter zake hij in de werkplaats van den Schoenmaker Grosman, te Assen, G. S. Schoenmakersknecht voor dief heeft uitgescholden, en genoemden Grosman gewaarschuwd heeft om op S. te passen, *veroordeeld* in eene boete van *f 2,50.*

CORRESPONDENTIE.

Onze correspondent te Stads-Kanaal meldt ons, dat hij het berigt nopens het voornemen van B. W. Drenth aldaar, tot oprigting van eene steen- en pannenfabriek, 't welk in het vorig no. uit N.-Drouwen is tegengesproken, door hem uit den mond van B. W. Drenth zelven is vernomen.

Een lezer verzoekt ons, de volmagten der Boerveensche markt uit te noodigen, om beter te zorgen, dat de draaijen in goede orde zijn, zoodat ze beloopen kunnen worden.

Een paar ingezonden stukken in een volgend No.

ADVERTENTIEN.

Heden beviel van eene welgeschapene DOCHTER HELENA ALETTA LUNSINGH TONCKENS — KOUMANS SMEDING.

Beetsterzwaag, 2 December 1855.

NEDERL. ZENDELINGGENOOTSCHAP.

Afdeeling Classis Meppel.

De vroeger uitgestelde vergadering is bepaald op WOENSDAG den 5 December a. s. in de kerK te Zuidwolde, alwaar te elf uur de **opwekkingsrede** zal gehouden worden door J. J. SWIERS, Predikant te Havelte. — Na de Godsdienstoefening is er vergadering van de leden.

Namens het Bestuur,
J. J. DAMSTE, Secretaris.

In den jare 1800 vijf en vijftig den dertigsten November, ten verzoeke van JANTJE OOSTERVELD, arbeidster, wonende te Gieten, onvermogend, ingevolge certificaat van den 2 October 1855, kiezende ter zake dezes domicilie te Assen ten kantore van Mr. J. OOSTING, Procureur, wonende te Assen; Heb ik GERRIT HOLTHUIS EKKART, Deurwaarder bij de Arrondissements-Regtbank te Assen, wonende te Assen, met overgave van Copij bij dezen

GEINSINUEERD

aan KLAAS REMMELTS VAN DER LANDE, zonder bekende woonplaats in het koningrijk, bij gevolg mijn exploit doende bij aanplakking aan de hoofddeur van de gehoorzaal der Arrondissements-Regtbank te Assen, terwijl ik een tweede afschrift daarvan heb overgegeven aan den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij gemelde Regtbank, sprekende met Zijn Edel Achtbare in persoon, die het oorspronkelijke met gezien heeft geteekend, terwijl voorts dit exploit zal worden geplaatst in de Provinciale Drentsche en Asser Courant,

Eene beschikking der Arrondissement-Regtbank te Assen van den 16 November 1855, gegeven op een request van voormelde mijne requirante van den 13 November bevorens behoorlijk op de daarvan afgegevene grosse geregistreerd.

Voorts heb ik Deurwaarder, ten verzoeke van bovengenoemde mijne requirante en met verkiezing van domicilie als boven gezegd is, den geinsinueerde KLAAS REMMELTS VAN DER LANDE, exploit doende als boven,

OPGEROEPEN,

om op Maandag den tienden December 1800 vijf en vijftig, des morgens ten half tien ure, te verschijnen in de gewone gehoorzaal der Arrondissements-Regtbank te Assen, in het paleis van Justitie aldaar, voor de beide Heeren Regters, welke als Commissarissen in dezen zijn benoemd, ten einde alsdan omtrent het door mijne requirante gedaan verzoek, in het geinsinueerde request omschreven, te worden gehoord.

Afschrift van het request, der beschikking en van dit exploit is door mij Deurwaarder geinsinueerd en gelaten aan den beteekende en opgeroepene voornoemd, exploit doende als boven gezegd is.

G. H. EKKART.

Gezien dit origineel, waarvan benevens van de beteekende stukken afschriften ontvangen op heden den 30 November 1855.

De Officier van Justitie te Assen,
P. HOFSTEDE.

Gratis geregistreerd een blad met een renvooi den dertigsten November achttienhonderd vijf en vijftig dl. 26, fol. negen en tachtig, verso vak vijf.

De fung. Ontvanger,
POSTHUMUS.
Voor Copij Conform,
Mr. J. OOSTING, Procureur.

Bij WILLINGE GRATAMA te Assen is van de pers gekomen en verkrijgbaar gesteld:

DRENTSCHE SCHRIJFALMANAK
VOOR DE PROVINCIE DRENTHE,
voor het jaar 1856
prijs f 0.60.

Deze almanak is bijzonder geriefelijk voor KOOPLIEDEN, NERINGDOENDEN, VEENLIEDEN en ALLEN, die aanteekeningen moeten houden, daar nevens den datum de dag is vermeld en eene opene ruimte tot het doen van aanteekeningen is gelaten. Bovendien bevat deze ALMANAK eene naauwkeurige vermelding der JAARMARKTEN, opgaven van de TREK- VEER- en MARKTSCHEPEN, DILIGENCES en VRACHTWAGENS, VREEMDE MUNTEN, ZEGELREGT voor HUURCEDULLEN etc. etc.

en

LANDBOUW-ALMANAK
voor de Provincie Drenthe, voor het jaar 1856,

uitgegeven van wege het GENOOTSCHAP TER BEVORDERING VAN DEN LANDBOUW IN DIT GEWEST, waarin mede de JAARMARKTEN naauwkeurig vermeld zijn.

Prijs f 0-30.

N.B. Heeren LEDEN van het Genootschap ontvangen dezen Almanak gratis.

De FACULTEIT van **bespiegelende Wijsbegeerte en Letteren** zal tot het **afnemen** van het **ADMISSIE-EXAMEN**, bepaald bij Koninklijk besluit van den 4den Augustus 1853, vaceren ZATURDAG den 15den December. Belanghebbenden gelieven zich uiterlijk **den 12den dezer** aan te melden bij den **DEKEN** der Faculteit.

J. J. P. VALETON.

Groningen, 3 December 1855.

Op VRIJDAG den 7 December 1855, des morgens om tien uur te beginnen, zal ten verzoeke van HENDRIKUS LUNSHOF en CONSORTEN te Anrijp **Publiek worden verkocht: 200 stuks EIKENBOOMEN**, alsmede eene partij **ELZEN KLOMPHOUT.**

GROOTE HOUTVERKOOPING

in het LIEVERSCHE BOSCH, onder Roden: van p. m. **300 nummers** aldaar op **wortel staande EIKENBOOMEN**, geschikt voor AANNEMERS en SCHEEPSTIMMERLIEDEN, zoo mede eenige aanzienlijke **perceelen EIKEN SCHILHOUT.**

Dewelke zal gehouden worden op WOENSDAG den 19 December 1855, des voormiddags 10 ure te beginnen.

H. H. VAN LIER.

De Notaris H. H. VAN LIER te Assen, gedenkt op DONDERDAG den 20 December 1855, des avonds te 7 ure, in het Logement van R. KUIPERS te Assen, PUBLIEK TE VEILEN:

1o. Ten verzoeke van den heer H. J. VAN MEEKREN te Winschoten:

Eene **BEHUIZINGE** met **twee VERDIEPINGEN, TUIN en SCHUUR**, zeer ter nering staande vooraan in de Kruisstraat te Assen, bevattende het HUIS **6 Kamers, 2 Keukens, 2 Kelders**, ruime **Zolder** en alle **Gerijfelijkheden**, laatstelijk in twee Woningen verhuurd; ⅔ der Koopschat kan tegen billijke rente op dit pand gevestigd blijven.

2o. Ten verzoeke van den heer KASJE BOLHUIS te Smilde:

Een HUIS en BAKKERIJ en ACHTERHUIS, met daarbij gelegen p. m. **elf** BUNDERS gedeeltelijk **toegemaakte** en overigens **VELD- en VEENGRONDEN**, geschikt ter BEBOEKWEITING, alles staande en gelegen aan de Hoofdvaart en Straatweg te Smilde, op ¾ uur afstand van Assen.

H. H. VAN LIER.

Op WOENSDAG den 12 December aanstaande, des avonds te zes uur, zal, ten huize van den Logementhouder BAREELD LUINGE te Peize, **PUBLIEK worden verkocht:**

Een HEEREN BEHUIZINGE met SCHUUR en STALLING. Voorts **TUIN, eenig BOUWGROND, VELD en VEEN**; alles gelegen te Peize en toebehoorende aan de Erven wijlen den Burgemeester A. H. BURGHGRAEF aldaar.

Assen, 5 December 1855.

A. W. VAN HOLTHE TOT ECHTEN.
Notaris.

De Notaris Mr. J. L. TONCKENS te Hoogeveen, zal op WOENSDAG den 19den December 1855, des morgens 10 uur, ten huize van W. J. ZANTING, kastelein in het Kerkenbosch te Zuidwolde PUBLIEK

bij Inzate Veilen:

1e. Ten verzoeke van de Erven van Wijlen H. J. DROGT en ARENTJE JANS NOLDE, p. m. **30 BUNDERS BOVENVEEN**, geschikt tot vergraving voor SPONTURF, gelegen in de Markte van Drogt, gemeente Zuidwolde, aan de Veeninger wijke in de nabijheid der stuw.

Die aanwijzing verlangt, vervoege zich bij H. H. VAN GOOR te Zuidwolde.

2e. Ten verzoeke van G. ROBAARD, wonende in de Oosterboer, gemeente Meppel:

p. m. **4 BUNDERS BOVENVEEN**, geschikt tot vergraving voor KORTE en LANGE TURF, gelegen in de Drogtinger opslagen, gemeente Zuidwolde, bij WILLEM GERRITS.

Die aanwijzing verlangt, vervoege zich bij genoemden WILLEM GERRITS te Zuidwolde.

J. L. TONCKENS.

Op Zaturdag den 15 December e. k., des voordemiddags precies te elf uur te beginnen, zullen ten verzoeke van GERHARDUS KEEP, landbouwer te Dalen, ten huize van den kastelein KARSTEN te Zwinderen, gemeente Oosterhesselen, ten overstaan van den Notaris Mr. J. T. KIJMMELL te Westerbork, PUBLIEK WORDEN VERKOCHT, **de navolgende perceelen**

Onroerende Goederen,

als:

1. De **VELDAKKER** sectie B. No. 292.
2. De HELFT van de **WESTERKAMP** sectie B. No. 116.
3. ¼ GEDEELTE van de kleine **WESTERKAMP** sectie C. No. 112.
4. Een GEDEELTE van sectie C. Nos. 71 en 72
5. $^{1}/_{11}$ GEDEELTE van sectie B. Nos. 188 en 189 **WEIDELAND.**
6. $^{1}/_{44}$ GEDEELTE in het Zwindersche Sombroek, zijnde **WEIDELAND.**
7. Een VEERTIGSTE **WAAR WAARDEEL** in de ongescheidene Markte van Gees.
8. Een en Drie VIJFDE **SCHAAPS GEREGTIGHEDEN** in de ongescheidene markte van Zwinderen, en eindelijk
9. Een AANDEEL in de zoogenoemde **GROOTMAAT.**

Alles gelegen om en nabij Zwinderen.

Westerbork, 26 November 1855.

Mr. H. P. WICHERS, Notaris te Leek gedenkt, ten verzoeke van Mejufvrouw de Wedw. en de Erven wijlen G. J. REITSMA te Tolbert, op VRIJDAG den 4den Januarij 1856, des voormiddags te elf uur, ten huize van den Kastelein J. G. REITSMA te Tolbert, PUBLIEK TE VEILEN EN VERKOOPEN:

I. Eene **BOERENBEHUIZING en SCHUUR**, benevens de VASTE BEKLEMMING van min of meer 48 Bunders BOUW-, WEIDE- en HOOILANDEN, **Oud-Bousema** genaamd, staande en gelegen bij en onder Tolbert, doende jaarl. aan de Familie VAN TEIJENS te Beetsterzwaag, tot vaste huur de som van ƒ 125—00, bewoond door M. S. DE GROOT.

II. Eene **WONING**, met groote en hechte SCHUUR, benevens ERF, TUIN, CINGELS, GRACHT en LAAN, **Auwemaborg** genaamd, staande en gelegen bij Tolbert, groot ongeveer 94 R., 18 E. — De Kooper heeft vrij gemaal op den Midwolder Roggemolen.

III. 1 B., 04 R., 98 E. **WEIDELAND**, ten Oosten perceel 2.

IV. 1 B., 28 R., 31 E. **BOUWLAND**, ten Zuiden perceel 2, zijnde de Westerhelft van de Hoogekamp.

V. 1 B., 28 R., 31 E. **DITO**, ten Zuiden perceel 3, zijnde de Oosterhelft van de Hoogekamp.

VI. 1 B., 54 R. **DITO**, zijnde de Westerhelft van de Gloepsterkamp, met Laan, ten Noorden den Weg.

VII. 1 B., 31 R., 40 E. **DITO**, zijnde de Oosterhelft van de Gloepsterkamp, idem.

VIII. 1 B., 69 R., 75 E. **DITO**, zijnde de Westerhelft van de Grouwsterkamp, met Laan, ten Zuiden perceel 6.

IX. 1 B., 47 R., 15 E. **DITO**, zijnde de Oosterhelft daarvan, ten Zuiden perceel 7.

X. 99 R., 65 E. **HOOILAND**, zijnde de Westerhelft van het Lageland bij de Noorderbosch.

XI. 99 R., 65 E. **DITO**, de Oosterhelft daarvan.

XII. 2 B., 64 R., 90 E. **HOOILAND**, zijnde het Zuidergedeelte van de 9 Mat, ten Noorden van de Matsloot.

XIII. Eene **BEHUIZING en SCHUUR**, benevens de VASTE BEKLEMMING van 5 B., 52 R. 10 E. BOUW- en WEIDELAND, staande en gelegen te Tolbert, doende jaarlijks aan de Pastorij van Tolbert tot vaste huur ƒ 15—00, bewoond door KROL.

XIV. Eene **BEHUIZING, ERF en TUIN**, te Tolbert, groot 10 R., 60 E., bewoond door J. KEUNING.

XV. Eene **BEHUIZING en SCHUUR**, met ERF, TUIN en HOF, groot 27 R., 28 E., te Midwolde, bij den Lindeweg, bewoond door de Wedw. BOLHUIS.

XVI. 42 R., 40 E. **WEIDELAND**, ten Oosten perceel 15.

XVII. 2 B., 26 R., 80 E. **BOUW- en WEIDELAND**, in 2 Stukken, ten Noorden perceel 15.

XVIII. 1 B., 64 R., 40 E. **WEIDELAND**; ten Oosten perceel 17.

XIX. Eene **BEHUIZING en SCHUUR**, met de VASTE BEKLEMMING van een grooten TUIN en Kamp LAND, groot min of meer 1 B., staande en gelegen te Nuis, bewoond door W. D. VOSSEMA, zullende voortaan tot jaarlijksche huur doen ƒ 10—00.

XX. 1 B., 37 R., 80 E. **HOOILAND**, gelegen bij Enumatil, onder Leitelbert.

XXI. 2 B., 12 R., 80 E. **HOOI- en KLIENLAND**, zijnde het Zuideinde van de Ruiterspoel, onder Midwolde.

XXII. 1 B., 12 R., 70 E. **HOOI- en KLIENLAND**, ten Westen de Wijk en ten Noorden perceel 21.

XXIII. 1 B., 12 R., 70 E. **DITO**, ten Oosten de Wijk en ten Noorden perceel 21.

XXIV. 3 B., 16 R., 20 E. **DITO**, ten Oosten de perceelen 21 en 23.

XXV. Min of meer 2 B. **HOOILAND**, gelegen bij de Matsloot, onder Rhoderwolde, zijnde het Noordergedeelte van het Westerstuk.

XXVI. Min of meer 2 B. **DITO**, zijnde het Zuidergedeelte.

XXVII. Min of meer 2 B. **DITO**, ten Oosten perceel 25.

XXVIII. Min of meer 2 B. **DITO**, ten Zuiden perceel 27.

XXIX. Min of meer 2 B. **DITO**, ten Oosten perceel 27.

XXX. Min of meer 2 B. **DITO**, ten Zuiden perceel 29.

XXXI. 44 R., 80 E., mede aldaar, ten Westen het Pastorijland.

XXXII. ⅓ en wel het Noordergedeelte in 5 B., 35 R., 80 E. **BOSCH- en VELDGROND**, gelegen bij den Diepswal in den opstrek der Plaats van de Erven P. S. BANDRINGA, onder Tolbert.

XXXIII. ⅓ en wel het midden gedeelte daarvan.

XXXIV. ⅓ en wel het Zuidergedeelte daarvan.

XXXV. De **VERGRAVING of VERBAGGERING** van ⅓ gedeelte van 1 B., 74 R., 60 E. KLIENLAND of LEIJEN, mede aldaar, ten Zuiden J. H. SMID.

XXXVI. ⅓ gedeelte van 1 B., 74 R., 60 E. **KLIENGROND**, met den **ONDERGROND**, mede aldaar.

XXXVII. Min of meer 2½ B. afgegraven **VEENGROND of LEIJEN**, gelegen onder Nuis, bij de Jonkersvaart.

XXXVIII. Min of meer 2½ B. **DITO**, ten Zuiden perceel 37.

XXXIX. De Noorderhelft in 4 B., 29 R., 90 E. **VEEN**, achter de Plaats van DEKNATEL, onder Niebert.

XL. De Zuiderhelft daarvan.

XLI. Den **EIGENDOM** van eene BEHUISDE BOERENPLAATS, te Niebert, groot ongeveer 14 B., bij DEKNATEL en Vr. onder beklemming in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van ƒ 120—00.

XLII. Den **EIGENDOM** van perceel 19, zullende tot huur doen ƒ 10—00.

XLIII. Den **EIGENDOM** van eene BEHUISDE HEEMSTEDE, bij E. J. WIERINGA en Vrouw in gebruik, voor eene jaarlijksche grondpacht van ƒ 6—00.

XLIV. Den **EIGENDOM** van eene Kamp LAND, te Faan, bij de Wedw. HOOGEBOOM in gebruik, voor eene jaarlijksche grondpacht van ƒ 7—00.

XLV. Den **EIGENDOM** van 94 R., 10 E. BEHUISDE LANDERIJEN, te Nuis, bij de Wedw. D. T. HAZENBERG in gebruik, voor eene jaarlijksche huur van ƒ 6—00.

GEDEPUTEERDE STATEN der Provincie Drenthe, Zijn voornemens, op DONDERDAG den 20 December 1855, des middags te twaalf uur, ten GOUVERNEMENTSHUIZE te Assen, PUBLIEK BIJ OPBOD EN AFSLAG TE

VERPACHTEN:

De TOLHEFFING aan de Tolboomen no. 2 bij Rolde, no. 3 bij Gieten en no. 4 in de Zuidvoort, op den Provincialen Weg van Assen over Rolde en Gieten naar de Hilte, voor drie achtereenvolgende jaren, aan te vangen 1o. Mei 1856;

Wordende hierbij tevens ter kennis van de GEGADIGDEN gebragt, dat volgens de Voorwaarden van Verpachting PERSONEN ALS BORGEN zullen worden toegelaten, de zoodanige, die bij de VERPACHTING tegenwoordig en dat de gemelde VOORWAARDEN van den 14den maand af ter lezing zullen liggen ten GOUVERNEMENTSHUIZE te Assen en bij de Logementhouders SOMER KUIPERS aldaar; voorts te Groningen bij UITHOF in de Zeven Provinciën, te Meppel bij VAN DIJK, te Smilde de VEENHOOP, te Rolde bij REBBERS, te Gieten bij Weduwe BRAAMS, te Bareveld in het TOLHUIS, te Amsterdam bij DUINTJER en te Stads-Kanaal in het TWEE VALLAATSHUIS.

ASSEN, den 1 December 1855.

Gedeputeerde Staten voornoemd,
De Voorzitter,
DE VOS VAN STEENWIJK.
De Griffier,
W. H. HOFSTEDE.

BURGERLIJKE STAND.

Hoogeveen, 25 Nov.—2 Dec. Ondertr.: A. Alveri[ng met] E. Thalen; A. Kramer met M. Bosman; A. Smeman m[et] Hartsuiker; W. Scholten met F. Bakker; K. Ooms m[et] Rouw. — Geh.: geene. — Bev.: F. Otten geb. D[e] van d., E. A. Bouwmeester geb. Bosman, van d.; H. S[...] geb. Botter, van z.; A. Veneman geb. Benker, van [...] Veldman geb. Hartman, van d.; T. Stoter geb. Hartman, [van] d.; A. Sieders geb. Kupenga, van d.; H. Snippe geb. Mol[...] d.; F. Gortworst geb. ten Kleij, van z.; A. Duinkerke[n geb.] Siegers, van d.; G. Olde geb. Boertien, van d.; A. Okke[n geb.] Faken, van d.; S. Mulder geb. Boonstra, van z. — Ov[erl.:] J. Esselbrugge, weduwe W. Limbergen, ruim 62 j.; J. [...]ger, ml., ruim 17 j.; W. Schonewille, 1 m.; L. Koller, [echt]genoote van J. T. Smit, ruim 70 j.; W. Bruins Slot, ml., 3 j.; N. Kat, vl., ruim 5 m.; A. W. Vos, weduwe B[...]ders, ruim 77 j.; R Robaard, ml., 9 j.

Smilde, 25 Nov.—2 Dec. Bev.: H. Timmer geb. W[...] van d.; E. Witvoet geb. Jansen, van z.; G. Haanstra geb. [...]verhuis, van z.; J. Zwiers geb. Boelen, van z.; E. Ha[...] geb. Manhave, van d. — Overl.: G. Dooren, ml., [...] j.; B. Kram, ml. geh., 62½ j.; R. van Achteren, vrl., [...] 4 m.; P. Zwiers, ml. 1 d.

Meppel, 23—30 Nov. Ondertr.: H. Piel en Z. A[...] Bev.: H. Broekhuizen geb. Brouwer, van z.; F. Bezoe[t geb.] Oosterhof, van z.; J. Bouwman geb. Welink, van z.; J. S[...]der geb. Steenbergen, van z.; G. Meppelink geb. Hage[...] van d. — Overl.: J. Middelveen, 8 md. ml.; R. Arp, ml.; R. Loos, wed. van J. Eleveld, 72 j.

Coevorden, 25 Nov.—2 Dec. Bev.: G. Jansen geb. S[...] van z.

MARKTBERIGTEN.

GRONINGEN, 4 Dec.

Tarwe, Jarige	70 N.pd.	ƒ—.—	Boekweit, zand 64	N.pd.	ƒ
„ N. Oml.	68 „	„ 14.40	„ „ 66	„	„
dito.	70 „	„ 15.10	„ veen 64	„	„
„ „ Old.	70 „	„ 14.85	„ „ 66	„	„
„ „ „	72 „	„ —.—	Paardeboonen. .	ƒ 8.50	
Rogge, N. Inl.	66 „	„ 11.50	Groene Erwten.	„ 10.00	
„ „ „	68 „	„ 12.00	Graauwe „	„ 10.00	
„ „ „	70 „	„ 12.50	Koolzaad . . .	ƒ 13.00	
Haver, N. dikke	40 „	„ 4.15	Gort, grove .	„ 12.50	
„ „	42 „	„ 4.35	Gort, parel	„ 16.75	
„ Voer	36 „	„ 3.65	Olie, raap per vat	37.50	
„ „	40 „	„ 4.10	Raapkoeken.		
„ Zwarte	36 „	„ 3.55	Lijnkoeken	—.—	
„ „	38 „	„ 3.80	Boter ¼ ton. . . .	—.—	
Garst, N. wint.	54 „	„ 6.70	Boter ⅛ „		
„ „ „	56 „	„ 7.20			
„ „ zomer	56 „	„ 6.46			
„ „ knob.	60 „	„ 7.50			

Tarwe met weinig handel in een doen. — Rogge nie[dri]ger. — Boekweit als voren verkocht. — Winter-Gerst w[el] omgegaan, Zomer iets lager afgegeven. — Haver over 't [al]genoegzaam als voren verkocht. — Boonen slap. — K[ool- en] Zomerzaad bijna niet in omgegaan. — Gort flaauw.

STEENWIJK, 3 Dec. Rogge ƒ 11,00 a ƒ 12,00. — [Boek]weit ƒ 9,50 a ƒ 10,00. — Boter per ⅛ ton ƒ 22.25 a ƒ —,[—]

ZWOLLE, 30 Nov. Tarwe ƒ 18,75 a ƒ 18,00. — [...] ƒ 12,75 a ƒ 11,00. — Boekweit ƒ 9,00 a ƒ 8,35. — Aard[appelen] ƒ 2.90 a ƒ 2,20. — Boter per ⅛ ton ƒ 22,00 a ƒ 21,50; [...] ƒ 1,05 a ƒ 1,00.

OLDEMARKT, 1 Dec. Boter ¼ v. ƒ 47.00 a 47.50.

HEERENVEEN, 1 Dec. Rogge ƒ 12.25. Boter p. ¼ v [...]

NOORDWOLDE, 29 Nov. Rogge f 11.90 a f 12.40 — Bo[ter] N. ℔ ƒ 1.00 a ƒ 1.09.

AMSTERDAM, 1 Dec. TARWE bij eenige partij [...] 127 ℔ Rijn ƒ 535. In veiling werd 20 last 123 ℔ Egypt[...] ƒ 450 opgehouden. — ROGGE lusteloos, met weinig h[andel] alleen bij gerijven verkocht 120 ℔ jarige Pruissische ƒ [...] GARST prijshoudend; 114 ℔ Deensche ƒ 273; 115 ℔ dit[o] HAVER zonder handel. — BOEKWEIT onveranderd; Nijkerker ƒ 321. — KOOLZAAD dadelijk onveranderd; [...]straudsch £ 95. — LIJNZAAD in een doen; 112 ℔ [...] ƒ 460. — RAAP- en LIJNOLIE als genoteerd gedaan. [Raap]olie: op 6w. ƒ 59¼; Vlieg. ƒ 58; 1o. Dec. ƒ 57½, 59[...] ƒ 56. Lijnolie: op 6w. ƒ 45; Vliegend ƒ 43½; 1o. De[c.] ƒ 42¼, 43; April en Mei ƒ 42⅝, ¾. — HENNEPO[LIE] 6w. ƒ 53¼; Vliegend ƒ 52. — RAAPKOEKEN per 104 [stuks] ƒ 122 a 125. — LIJNKOEKEN per 104 stuks ƒ 14 a [...] MOUTWIJN tot ƒ 23 per vat cont. met zeer weinig [...]pers. — JENEVER 100 % Amst. proef ƒ 27½ a 2[...] vat contant.

228ste **STAATS-LOTERIJ.** EERSTE KLASSE.

1ste Lijst. No. 13344 ƒ 1250. Nos. 3031 en 1716[...] ƒ 1000. Nos. 4953, 5264 en 7277 ieder ƒ 400. Nos. [...] 9211 ieder ƒ 200. Nos. 15296, 16365 en 19478 ieder ƒ [...]

PRIJSCOURANT DER EFFECTEN.

AMSTERDAM, 3 Dec. 1855.

			GEBLEVEN.			
Nederl. W. S.	2½	pct.	62$^{3}/_{16}$	*Polen.* Oblig.	4	pct.
„ „	3	„	73½	*Spanje.* Oblig.	1¼	„
„ „	4	„	92⅜	Obligatiën	3	„
Amort. Synd.	3½	„	89¼	Binnenl.	3	„
Handelm.	4½	„	128¾	Amortisable		
O. I. Leening	4	„		Bewijz. Coup.		
Aand. Holl. Spoorw.				*Oostenrijk*,		
Aand. Rijn Sp.	4½	„		Oblig. Goll	5	„
Haarl. Meer	5	„		„ „	4	„
Rusl. Ob. Hope	5	„	101¾	„ Metal.	4	„
Dito 1828/29	5	„	101	„ „ N.	5	„
Cert. 1831/33	5	„	81⅜	„ „	2½	„
Dito 1840	4	„	75	*Belgie*, Cert.	2½	„
Dito Stieglitz	4	„	74⅜	Rothschild	2½	„
Ins. in Assign.	6	„	55¾	*Portug.*, Oblig.	3	„
Cert. van dito	6	„		„	4	
				Amerika Bank-Act.		

GEDRUKT BIJ GRATAMA TE ASSEN.

spoed. Tot mijn eigene schande moet ik zeggen; neen. Ze hebben ze willen behandelen met bekwamen spoed. Maar ze hebben zich door den drang van spoed laten wegslepen. Zij hebben wel van den aanvang af er op gewezen, dat de hoogte-meting der gronden ontbrak, dat er waterpassing moest plaats hebben en boring der veenen; ze hebben hunne vrees te kennen gegeven, dat de voeding van het kanaal niet verzekerd was, dat later zou kunnen blijken, dat de gronden in de veenen afdalende werden bevonden, en dan ook welligt het kanaal zou moeten afdalen. Maar ze hebben aan het eind toch hun berigt ingezonden.

Ze hadden beter gedaan met te zeggen: wij kunnen niet oordeelen, wij oordeelen niet.

Maar nu de vraag: was hier tegenwerking? Ze is er welligt in gezien. Maar, mijne heeren! Ged. Staten zijn geregtvaardigd van eene zijde. die alle vermoeden van partijdigheid buiten sluit. Ik zal u voorlezen eene periode uit het verslag van Directeuren der Drentsche Veen- en Midden-Kanaalmaatschappij op den 14 April 1855, in eene vergadering van Deelhebbers te Dordrecht uitgebragt.

Die periode is welsprekend.

Het verslag gewaagt in den aanvang van de vele moeijelijkheden waarmede in den loop van het verstreken jaar de Maatschappij heeft te kampen gehad. Die moeijelijkheden worden tot drie hoofdrubrieken gebragt. 1o. De Maatschappij is in onaangename procedures gewikkeld. 2o. Het heeft haar nog niet mogen gelukken, vergunning te erlangen tot de verveening, die het doel der onderneming is. 3o. Een naauwgezet onderzoek naar de hoogte-ligging van de zandlaag der veenen, die men heeft opgegeven, dat langs het kanaal zouden kunnen worden afgevoerd, beantwoordt geenszins aan 't geen men ten dien aanzien mogt verwachten. — Verder spreekt het verslag omtrent dit punt 3o meer uitvoerig, en lees ik daar uit voor, 't geen volgt:

»Boven het punt waar de derde sluis zal geplaatst worden, liggen al de veenen, die volgens het plan van oprigting langs het kanaal moeten worden afgevoerd.

»Volgens het gevoelen van deskundigen, mag het peil op dat gedeelte van het kanaal niet hooger gebragt worden, dan de gemiddelde hoogte van de zandlaag onder het af te graven veen.

»Het is dus van groot belang de hooogte ligging van die zandlaag naauwkeurig te kennen.

Bijblad van de Provinciale Drentsche en Asser Courant van 5 Dec. 1855.

»Bij het plan van oprigting hadden Heeren Ontwerpers opgegeven, »dat zij door een langdurig onderzoek zich met de locale gesteldheid grondig hadden bekend gemaakt, de boringen met zorg hadden gedaan.”

»Voor die opnemingen, waterpassingen enz., betaalt de Maatschappij eene niet onbelangrijke som.

»Spoedig echter is het gebleken, dat die vroeger gedane opnemingen, boringen en waterpassingen, geenszins voldoende zijn, om tot eene behoorlijke uitvoering van het werk te geraken.

»Bij de overeenkomst van November 1853 is daarom uitdrukkelijk bedongen, dat Heeren Ontwerpers het ontbrekende zouden aanvullen en alle opnemingen zouden leveren, welke tot de daarstelling van het kanaal in zijne gansche uitgestrektheid noodig zouden zijn.

»In de eerste plaats is van hen verlangd eene naauwkeurige waterpassing van de Maatschappij veenen, onder Emmen en Odoorn.

»Die opneming is opgedragen aan den Heer *Witsen Elias*, Civiel Ingenieur.

»De uitkomsten, daarbij verkregen, werden in Junij jongstleden, twee dagen voor den dag tot de feestelijke opening bestemd, aan Directeuren medegedeeld.

»Die mededeeling was voor Directeuren eene zeer onaangename teleurstelling.”

Dit getuigenis, mijne heeren! van Directeuren zelve, bevestigt nu geheel, dat wij niet ten onregte voorloopig onderzoek wilden; dat wij wel hebben gehandeld met niet zoo maar op vooronderstellingen en niet onderzochte gegevens te vertrouwen.

In de veenen zal zich nu waarschijnlijk verwezenlijken de mogelijkheid, waarop Ged. Staten hebben gewezen, dat het *bovenpand* zal worden naar de ligging een *beneden pand*.

Met opzigt tot het berigt van Ged. Staten omtrent de aanvraag om concessie, wil ik nog op een punt wijzen, dat in ’t rapport der commissie niet gereleveerd is. De ondernemers, de heeren Klijn en cs., vroegen concessie tot het heffen van een regt van afvaart, gelijkstaande aan het afvaartsgeld op de hoofdvaart. Dat afvaartsgeld bedraagt f 1» per dagwerk turf: tijdelijk worden daarop geheven 40 opcenten. Wat was nu het advies van Ged. Staten? Dit. De ondernemers vragen een afvaartsgeld te heffen, gelijk-

staande aan dat op de hoofdvaart, d. i. van 1 per dagwerk. Doch wij raden u, Regering, haar toetestaan te heffen 1.40, dat nu tijdelijk op de Drentsche Hoofdvaart wordt geheven, en ons niet te veel toeschijnt. Was dat welligt ook *tegenwerking*?

Nu volgt van de handelingen van het provinciaal bestuur aangaande deze zaak, *de vergunning tot vereeniging van het kanaal der Maatschappij met de Drentsche hoofdvaart.*

Wat is daaromtrent door Ged. Staten aan u voorgedragen?

Het rapport van de Commissie uit de Staten, omtrent deze zaak uitgebragt, vermeldt met zoovele woorden, dat die Commissie meent al de motiven en voorwaarden, door Ged. Staten bijgebragt en voorgesteld, te moeten overnemen. En daarop is uw besluit gevallen conform het rapport. Dus ook hier *medewerking*, geen *tegenwerking*. Ik herinner dit omdat het rapport der Commissie er van zwijgt.—Maar daartoe leidt mij ook nog iets anders. Hier verdient opmerking, mijne heeren! een request van eenige *marktgenooten van Hijken*, bij de stukken voorhanden. Dat request dagteekent, meen ik, van den dag vóór of op dien, waarop de bovenbedoelde vergunning door de Staten is verleend. Het request dient om bij den Minister aan te dringen het *verleenen der concessie*; als motief wordt uitgevonden: *dat de vergunning tot vereeniging van het kanaal met de Drentsche hoofdvaart nog niet is verleend.* Voor hen, die zoo als ik, het handschrift van dat adres ken. is dit merkwaardig. Het kan het ook voor u worden, als ik u zeg, dat in den tijd, dat die zaak aanhangig was, mij door een der ondernemers vrees voor tegenwerking, ook op dit punt bepaaldelijk, is geopenbaard. Toen zag men reeds het spook der tegenwerking. Toen ook reeds moest het zich in adressen bij het Ministerie vertoonen.

Nu ga ik over tot hetgeen de medegedeelde stukken leeren, omtrent de aanvragen, tot Ged. Staten gebragt om vergunning tot het leggen van bruggen, doorgraven van wegen, leggen van duikers, overvallen, enz. enz. Alle die aanvragen zijn verhoord, zegt het rapport, alle vergunningen verleend! Is dat *tegenwerking*?

Eindelijk kom ik tot de aanvragen om vergunning tot verveening.

In de zaak dezer aanvragen, is reeds dadelijk éène groo-

te dwaling ingeslopen. Verwarring van zaken, die niet verward moeten worden, moest wel tot verkeerdheid leiden. Op verkeerde praemissen volgt eene verkeerde conclusie.

Het bestuur der Maatschappij was in den waan, dat het collegie van Ged. Staten de vergunning had te verleenen of te weigeren. Ziedaar de dwaling, die openbaar is uit de aanvragen. Hoe ze bestaan kon bij de beide commissarissen, onderteekenaars der requesten, beide leden van deze vergadering, die het reglement op de verveeningen nog zoo kort geleden, mede hadden helpen tot stand brengen, is bijna onbegrijpelijk. Zooveel is zeker, ze bestond.

Maar, mijne heeren! uwe Ged. hadden het regt niet, dat is duidelijk. Zij instrueeren alleen de adressen van aanvraag, en zenden die, met hunne consideratien, aan de Regering. Wat zouden zij nu hier hebben kunnen tegenwerken? Ik neem eens aan, zij waren zoo dwaas geweest van het te willen, wat zou de vrucht van al hunne tegenwerking zijn geweest? Ik neem aan: zij hadden de zaak slepende kunnen houden, *een jaar lang*, zeg *twee jaren*. Dat was toch, vooral, daar de Regering behoorlijk gewaarschuwd was, wel 't allerlangste! En wat zou dat hebben geschaad? Ook na twee jaar van af de dagteekening der adressen, zou de Maatschappij de vergunning niet behoeven, aan de verveening nog niet toe zijn. Ik bedoel nu de verveening in de marke van Zuid- en Noordbarge. Wat de reden was, waarom Ged. Staten niet spoediger gunstig voordroegen de vergunning tot verveening onder Odoorn, vindt gij, mijne heeren! in het berigt van Ged. Staten aan den Minister van Binn. Zaken, tengevolge van het bezwaarschrift der Directie van de Maatschappij ingezonden.

Dat berigt, meen ik, is overigens duidelijk, daar waar het de redenen vermeldt, waarom Ged. Staten de gegevens hebben gevraagd, bij de beklaagde resolutien gevorderd. Ik zal dus daarover niet uitweiden.

Een woord nog ten slotte aangaande de periode in het gewoon verslag van Ged. Staten aan de Staten van dit gewest over 1854, die tot de interpellatie heeft geleid. Wat hebben Ged. Staten bedoeld met de fouten, die bij deze zaak te bedekken waren? Wel, Mijne Heeren, geene andere dan die nu ook door de Directie der Maatschappij zijn ontdekt en in hun eigen verslag erkend zijn te bestaan.

Overigens, Mijne Heeren, is het mij leed; ik kan de betuiging niet terughouden, het doet ook zeker u allen leed, dat wij hier op een terrein zijn gebragt, waar bijna aan elkander worden tegenovergesteld, eenerzijds het bestuur eener voor Drenthe nuttige onderneming, wier welzijn wij allen wenschen, anderzijds het collegie van dagelijksch bestuur der provincie, waaraan die onderneming veel goeds belooft. — Maar, waarheid bovenal, ook jegens eene onderneming, die zonder hulp van Rijk of Provincie in dit gewest iets goeds wil tot stand brengen.

Ten slotte, Mijne Heeren, kom ik tot de questie der bevoegdheid.

De Commissie brengt de Ged. Staten in een allermisselijkst praedicament.

Nadat de Staten tot het door Ged. Staten gevraagde onderzoek hebben besloten, nadat zij alles heeft onderzocht en een rapport heeft uitgebragt, komt zij, blijkens het gesprokene van den heer rapporteur *Homan*, tot u met den raad, onthoudt u, gij hebt u reeds ingelaten met iets dat u niet aangaat, waartoe gij onbevoegd waart! Blijft er af, het is voor u verboden kost!

Besluiten de Staten, zooals de heer *Homan* heeft voorgesteld, wat zullen dan de menschen buiten deze vergadering zeggen? De menschen zijn over 't algemeen zoo conscientieus niet. Die dit zelf niet is, wil ook niet gelooven dat een ander het is. Zij zullen zeggen: nu ja, de Staten hebben er een mouw aan willen zetten, die paste; het zag er zeker voor Ged. Staten zoo best niet uit; die konden of wilden ze dat ook zoo maar in 't gezigt niet zeggen. Daarom zeggen ze, ze zijn onbevoegd.

Ik zou ook de Commissie willen gevraagd hebben: wanneer is haar die schroom van onbevoegdheid aangekomen? Was ze van oordeel, dat alles onbevoegdelijk geschiedde, waarom de commissie aanvaard? Waarom eene zaak onderzocht, die niet onderzocht worden mogt? Waarom rapport uitgebragt?

Maar, Mijne Heeren, ik ben ook bepaald van gevoelen, dat gij bevoegd zijt kennis te nemen.

De interpellatie gold het jaarlijksch verslag, dat Ged. Staten uitbrengen ingevolge art. 162 der Provinciale wet. Omtrent de handelingen, in dat art. omschreven, zijn Ged. Staten, volgens art. 163 dier wet, aan de Staten verantwoording schuldig. Het geheele onderzoek, dat nu heeft

plaats gehad, kan gezegd worden, alleen voor te bereiden de beantwoording der vraag, of Ged. Staten de bewuste periode hadden mogen opnemen in hun verslag of niet.

Maar neemt ook de zaak anders; al wat met betrekking tot de aanvragen om vergunning tot verveening heeft plaats gehad, en dit is toch de hoofdzaak, dat alles is, voor zooveel Ged. Staten betreft, gedaan tot uitvoering van een Provinciaal Reglement, *dat op de Verveeningen.* Zij hebben daarbij gehandeld volgens art. 152 der Provinciale wet en ook deswege zijn zij naar art. 163 aan de Staten verantwoording schuldig.

Ik wil niet volstrekt ontkennen, dat onder dat groote pak stukken, dat nu een onderwerp van behandeling uitmaakt, niet het een en ander zou zijn dat zaken betreft, die u niet aangaan. Maar, Mijne Heeren, het pak ligt daar eenmaal bij elkander, wie zal het scheiden en leggen het eene stuk op de bevoegde hoop, het andere op de onbevoegde hoop, als ik mij zoo eens plat mag uitdrukken.

Genoeg is het voor mij, dat ik meen te mogen vertrouwen, dat gij consequent zult blijven. Gij hebt het onderzoek bevolen; gij zult nu ook daarvoor en voor eene uitspraak niet terugdeinzen. Ged. Staten verzoeken het van u. Ik voor mij waag het te zeggen, dat, als gij in dezen den rapporteur volgt, gij door overmaat van naauwgezetheid onregtvaardig zult worden jegens uwe Gedeputeerden.

De heer *J. T. Homan*: Ook ik eerbiedig het gevoelen van anderen. Men vraagt, waarom dan de Commissie, zoo zij de vergadering onbevoegd achtte, toch rapport heeft uitgebragt; ik kan alleen voor mijzelven spreken; ik heb het gedaan, om aan den last der vergadering te voldoen; ik ben nog niet teruggebragt van de meening, dat de vergadering onbevoegd is. Het staat bij mij vast, dat ieder magt binnen haar gebied moet blijven; wij ontleenen onze magt uit de wet; de Staten kunnen zich zelve de magt niet geven, om Ged. Staten over de onderwerpelijke zaak ter verantwoording te roepen, en Ged. Staten kunnen evenmin door aanbieding van opening de Staten bevoegd maken. Ik moet nog opmerken, dat het door mij gedane voorstel van mij en niet van de Commissie is uitgegaan.

De heer *Oosting*: Het bevreemdt mij zeer, dat na de verklaring van den heer Voorzitter, namens het collegie van Ged. Staten afgelegd, in betrekking tot de onbevoegdheid van deze vergadering, om over dit onderwerp te kunnen

oordeelen, er nog zoo wijdloopig over die zaak wordt gesproken. Ik geloof dan ook, dat men de discussien wil overbrengen op een terrein, waarop dezelve niet behooren gebragt te worden, en wel op een terrein, waar men lucht wil geven aan eene verontwaardiging (zooals in het verslag aan de Staten gezegd wordt), waarbij echter, zooals ik beweer, noch de Provincie, noch wij als hare vertegenwoordigers het allerminste belang hebben. Ik heb in de zomervergadering alleen gevraagd, of er niet bij Ged. Staten eene zekere dispositie van den Minister van Binn. Zaken was ingekomen, die *niet* in het verslag aan de Staten was vermeld; ik heb daarop een bevestigend antwoord ontvangen en heb daarin genoegen genomen. In deze vraag is eene beschuldiging gezien; ik verklaar hier echter openlijk, dat ik Ged. Staten niet heb willen beschuldigen, en ik geloof, dat Ged. Staten te zeer overtuigd zijn van de hoogachting en het vertrouwen der Staten, dan dat zij zoo iets kunnen veronderstellen. Ik vraag nogmaals, wat beduiden dan die discussien, waarbij geen onzer belang heeft. Ik moet de gevoeligheid van Ged. Staten toeschrijven aan minder goed gekozene uitdrukkingen van HH. Directeuren der Maatschappij; deze schijnen aanleiding te hebben gegeven tot de verwijdering tusschen Ged. Staten en de Maatschappij. Ik zal den heer *Sluis* dus niet volgen op het door hem gekozen terrein. Ged. Staten zijn niet in verdenking gebragt, noch door mij noch door de Directeuren der Maatschappij. Ik meen, dat Ged. Staten verre verheven zijn boven geruchten. De Commissie heeft zeer wijs gehandeld, door bij die vermeende geruchten niet stil te staan. Ik herhaal het, ik heb de vraag alleen gedaan tot inlichting en om het Bestuur der Maatschappij te ontheffen van de indirecte beschuldiging, in het verslag aan de Staten voorkomende. Ik heb gemeend dat te moeten doen, omdat die Maatschappij eene hoogst nuttige onderneming is voor de Provincie; ook iedere geringschatting van haar Bestuur is nadeelig. Ik wil van haar niet zeggen, wat in der tijd van de Drentsche Kanaal Maatschappij is gezegd, dat n.l. met haar de Provincie zou staan of vallen; doch ik geloof niet te veel te zeggen, dat het belang der Provincie zeer naauw met dat van het Oranje-kanaal is verbonden, hetwelk wordt daargesteld zonder eenig subsidie, hoegenaamd ook, zijnde er in de Provincie Drenthe van het Maatschappelijk kapitaal van circa 6 tonnen gouds nog

geen twaalfde gedeelte der aandeelen geplaatst. De heer *Sluis* dringt op eene uitspraak aan van deze vergadering, die onbevoegd is. maar nog eens, ik heb Ged. Staten niet in verdenking willen brengen; het Collegie moet verre verheven zijn boven geruchten. Ged. Staten zeggen zelve in het verslag, daarboven verheven te zijn. Ik zou kunnen beweren, dat de geheele periode nopens het verzoek der verveening, volgens de letter van art. 163 der Provinciale wet, niet in het verslag te huis behoort, doch ik geloof reeds lang genoeg gesproken te hebben, en, zoo de vergadering het voorstel van den heer *Homan* niet mogt aannemen, stel ik voor, het uitgebragte rapport aan te nemen *voor informatie.*

De heer *Vos.* Ik betreur het, dat de Voorzitter geen gevolg heeft gegeven aan 't voorstel van den heer *Homan*, dan was het bespreken vermeden van veel, dat beter niet gezegd was. Maar nu eenmaal de discussien daarover geopend zijn, nu de waarheid bovenal. Hier ontstond eene Maatschappij, om een kanaal te graven uit de Hoofdvaart tot in de Emmer veenen. Zonder subsidie van eene gemeente of van de Provincie. Men had mogen verwachten, dat deze Maatschappij alle mogelijke medewerking zou ondervinden, maar het tegendeel had plaats; reeds voor dat de Concessie verleend was, werden allerlei moeijelijkheden in den weg gelegd. Na ongeloofelijk veel moeite werd de lijn bepaald en werd eindelijk de Concessie verleend. Dadelijk ging er een kreet op uit de gemeente Emmen, dat het kanaal niet ten noorden maar ten westen van dat dorp zou gelegd worden; er werd een adres gepresenteerd en het bestuur der gemeente bemoeide zich met zaken, die hetzelve niet aangingen. Nu volgt het aanzoek om vergunning tot verveening. De concessie daartoe is gevraagd, om alle mogelijke verwijt voor te komen, dat de gestelde autoriteiten niet waren gekend, maar reeds dadelijk was men van meening, dat deze aanvrage strikt genomen, niet noodig was; alle veenen der Maatschappij liggen bij en aan elkander; zij behooren aan ééne vereeniging, aan één eigenaar, en geen veen van een ander is daarin begrepen; aan een veenschap, eene vereeniging van verschillende veeneigenaren kan hier niet gedacht worden; het Provinciaal Reglement was hier dus niet van toepassing. Men beroept zich op het Kon. besluit van 1819, maar dit ziet op ontgrondingen, wanneer er water in plaats van land komt.